

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Provinciaal Technisch Instituut te KORTRIJK

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	112318
Instelling	Provinciaal Technisch Instituut
Directeur	Francis BRUYNEEL
Adres	Graaf Karel de Goedelaan 7 - 8500 KORTRIJK
Telefoon	056-22.13.41
Fax	056-22.53.52
E-mail	info@pti.be
Website	http://www.pti.be
Bestuur van de instelling	Provinciebestuur West-Vlaanderen
Adres	Koning Leopold III-laan 41 - 8200 SINT-ANDRIES
Scholengemeenschap	SG Avelgem-Oudenaarde-Ronse
Adres	Oudenaardsesteenweg 20 - 8580 AVELGEM
CLB	Vrij CLB Groeninge
Adres	Kasteelstraat 27 - 8500 KORTRIJK
Dagen van het doorlichtingsbezoek	06-10-2014, 07-10-2014, 08-10-2014, 09-10-2014, 10-10-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	10-10-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	14-11-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Marjan MEULEWAETER
Teamleden	Erik DE BOU, Agnes GEERTS, Erwin HUYBREGHTS, Jan MEERS, Eric SUYS, Marie-Rose VAN NOOTEN

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
1 SAMENVATTING	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	9
3.1.1.2 Nederlands in de eerste graad A-en B-stroom (leerplannen O/2012/009, O/2010/208)	10
3.1.1.3 Natuurwetenschappen in de eerste graad A- en B-stroom en in tso tweede graad in de studierichtingen Elektriciteit-elektronica, Elektromechanica, Elektrotechnieken, Mechanische technieken, Plant-, dier- en milieutechnieken, Textiel- en designtechnieken en Textieltechnieken (leerplannen O/2010/008, O/2010/028 en O/2003/112).....	12
3.1.1.4 Project algemene vakken in bso tweede graad in de studierichtingen Basismechanica en Plant, dier en milieu (leerplan O/2012/078).....	14
3.1.1.5 Wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Elektriciteit-elektronica en Elektromechanica (leerplan O/2005/088)	16
3.1.1.6 Wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Textiel- en designtechnieken, Textieltechnieken, Elektrotechnieken, Mechanische technieken en Plant-, dier- en milieutechnieken (leerplan O/2007/089)	18
3.1.1.7 Wiskunde in tso derde graad in de studierichting Biotechnische wetenschappen (leerplan O/2007/290)	20
3.1.1.8 Basismechanica in bso tweede graad in de studierichting Basismechanica (leerplan O/2007/098)	22
3.1.1.9 Dier- en landbouwtechnische wetenschappen in tso derde graad in de studierichting Dier- en landbouwtechnische wetenschappen – optie Dier (leerplan POV 2011/428)	23
3.1.1.10 Elektriciteit, mechanica en praktijk elektriciteit in tso tweede graad in de studierichting elektrotechnieken (leerplan O/2005/135).....	24
3.1.1.11 Mechanische vormgevingstechnieken in tso derde graad in de studierichting Mechanische vormgevingstechnieken (leerplan O/2004/321).....	27
3.1.1.12 Plant, dier en milieu in bso tweede graad in de studierichting Plant, dier en milieu (leerplan POV 2011/424)	29
3.1.1.13 Planttechnische wetenschappen in tso derde graad in de studierichting Planttechnische wetenschappen (leerplan POV 2011/425).....	30
3.1.1.14 Realisatietechnieken mechanica in de eerste graad in het beroepsvoorbereidend leerjaar Metaal-Textiel (leerplan O/2004/043)	31
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	33
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	33
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	34
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	35
4.1 Deskundigheidsbevordering.....	35
4.2 Leerbegeleiding	36
4.3 Evaluatiepraktijk.....	38
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	40

6	STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	42
6.1	Wat doet de school goed?.....	42
6.2	Wat kan de school verbeteren?	42
6.3	Wat moet de school verbeteren?.....	42
7	ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	43
8	OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	43

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken

(zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:

- het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
  - het onderwijsaanbod
  - de uitrusting
  - de evaluatiepraktijk
  - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.

- een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
- een selectie van overige regelgeving.

2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
- ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Provinciaal Technisch Instituut-Kortrijk heeft twee campussen, op één kilometer van elkaar gelegen. Naast de eerste graad A-stroom biedt de school op de campus Techniek & Design studierichtingen aan binnen de studiegebieden Mechanica-elektriciteit en Textiel. Op de campus Tuinbouwschool bevinden zich de eerste graad A- en B-stroom en studierichtingen binnen het studiegebied Land- en tuinbouw.

De attestering spoort voor de meeste studierichtingen met de Vlaamse gemiddelden. De doorlichting wijst uit dat voor een behoorlijk aantal vakken en studierichtingen de leerplanrealisatie voldoende tot kwaliteitsvol is. De infrastructuur en de leermiddelen voor de specifieke vorming in beide campussen zijn voorbeelden van goede praktijk. Ook de vakoverschrijdende eindtermen krijgen een kwaliteitsvolle invulling. Toch worden in een aantal studierichtingen in de tweede graad de leerplannen onvoldoende gerealiseerd voor project algemene vakken (pav) in de tweede graad, wiskunde in de tweede graad en mechanica binnen Elektrotechnieken. De tekorten voor deze vakken zijn te wijten aan een onvolledig aanbod van de leerplandoelstellingen en een niet-valide evaluatiepraktijk.

De twee leden van het directieteam leiden samen de school en profileren zich elk als de directeur van één campus. Beleidsbeslissingen worden consequent genomen vanuit de kernthema's van het pedagogisch project, namelijk respect en participatie. De schoolleiding, de vakgroepen en de beleidsondersteunende pedagogische werkgroepen slagen erin een participatief en doelgericht beleid te voeren. De school staat garant voor een werkomgeving waar er aandacht is voor het welbevinden van leerlingen en personeelsleden. Ook ouders en samenwerkingspartners worden regelmatig betrokken bij de schoolwerking.

De doorlichting leert dat er minder inhoudelijk overleg is rond het leerplan voor sommige vakken en/of over de vakken heen. Hierdoor dringen beleidsprincipes en -prioriteiten onvoldoende door. Er is nog een weg te gaan om de leerplandoelstellingen te realiseren op basis van een degelijke leerplanstudie. Opvolging tot op het vakkenniveau is de uitdaging voor de toekomst.

De school streeft naar eigentijds en innoverend onderwijs en hecht veel belang aan contacten met de sectoren en de arbeidsmarkt. Ze kan hiervoor rekenen op de professionele taakbekommernis en het engagement van haar leraren. Velen onder hen volgen regelmatig vakgerichte nascholing en/of volgen de sectoractiviteiten op de voet. Verschillende vakgroepen zetten innovatieve projecten op. Het bevorderen van de deskundigheid via inhoudelijk overleg kan nog toenemen.

De school ziet de leerlingenbegeleiding, met de leerbegeleiding in het bijzonder, als een van de kerntaken van haar opvoedingsproject. Om elke leerling maximale ontwikkelingskansen te bieden, heeft ze een breed en kwaliteitsvol zorgbeleid ontwikkeld. Volgende voorbeelden getuigen hiervan: de vele preventieve en curatieve leerondersteunende maatregelen, het goed uitgebouwde vier-lijnen zorgmodel, het kwaliteitsvol begeleiden van leerlingen met zorg- en leervragen, het ondersteunende werk van leerlingenbegeleiders en remedial teacher, de zorgvuldige registratie van de ondersteuningsinitiatieven. Opvallend is dat de school een intense samenwerking van ouders, leraren en externe begeleiders bereikt met het oog op een optimale ondersteuning van de leerling.

Voor haar evaluatiepraktijk heeft de school een visietekst en een organisatorisch afsprakenkader gemaakt. De evaluatiepraktijk is in ontwikkeling, zij vormt een beleidsprioriteit voor de volgende schooljaren. Meer inhoudelijke aansturing dringt zich op, zeker wat de beoordeling van vakattitudes en -vaardigheden betreft. De doorlichting toont aan dat de vakgroepen met uiteenlopende snelheden werken aan de uitbouw van een kwaliteitsvolle evaluatiepraktijk. De vakgroepen voor de specifieke vorming van de studierichtingen in de campus Tuinbouwschool lopen voorop en kunnen een inspiratiebron zijn voor de andere specifieke vormingen. Voor de basisvorming is het beeld wisselend. Ook hier kan inhoudelijk overleg en leerplanstudie bijdragen tot de uitbouw van een meer valide evaluatie.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH). De onderwijsinspectie vertrouwt op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten voor BVH weg te werken.

Tijdens de huidige doorlichting toonden de school en de vakgroepen pav en wiskunde een doelgericht stappenplan en daadkracht om de vastgestelde tekorten voor deze vakken op korte termijn zelfstandig weg te werken zonder opvolging van de inspectie. De knelpunten binnen de studierichting Elektrotechnieken zijn structureel en vragen een grondige bijsturing. Deze zal opgevolgd worden door de inspectie. Om deze reden beslist het doorlichtingsteam een gunstig advies beperkt in de tijd toe te kennen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Agro- en biotechnieken	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 B	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Land- en tuinbouw	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Mechanica-elektriciteit	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 1 Metaal - Textiel	natuurwetenschappen, Nederlands	specifieke vorming metaal
Graad 1 Textiel	natuurwetenschappen, Nederlands	
Graad 2 BSO Plant, dier en milieu	project algemene vakken	specifieke vorming
Graad 2 BSO Basismechanica	project algemene vakken	specifieke vorming
Graad 2 TSO Plant-, dier- en milieutechnieken	natuurwetenschappen, wiskunde	
Graad 2 TSO Elektriciteit-elektronica	natuurwetenschappen, wiskunde	wiskunde
Graad 2 TSO Elektromechanica	natuurwetenschappen, wiskunde	wiskunde
Graad 2 TSO Elektrotechnieken	natuurwetenschappen, wiskunde	elektriciteit, mechanica, Praktijk elektriciteit
Graad 2 TSO Mechanische technieken	natuurwetenschappen, wiskunde	
Graad 2 TSO Textiel- en designtechnieken	natuurwetenschappen, wiskunde	
Graad 2 TSO Textieltechnieken	natuurwetenschappen, wiskunde	
Graad 3 TSO Biotechnische wetenschappen	wiskunde	wiskunde
Graad 3 TSO Dier- & landbouwtechnische wetenschappen		specifieke vorming
Graad 3 TSO Planttechnische wetenschappen		specifieke vorming
Graad 3 TSO Mechanische vormgevingstechnieken		specifieke vorming

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid	De visie en de planning staan garant voor een kwaliteitsvolle invulling van de inspanningsverplichting voor VOET. De VOET-werking kadert binnen de kernthema's van het pedagogisch project. In de visie staat het combineren van vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen tot zinvolle initiatieven via kwaliteitsvolle samenwerkingsverbanden voorop. Om de inspanningsverplichting op een verfijnde manier overzichtelijk te maken, heeft de school de eindtermen per context in vijf beheersingsniveaus (inzicht, vergelijken, erkennen, toepassen en inzetten) geclusterd. Per context is er een planning die aangeeft welke eindtermen in welke graad aan bod kunnen komen. Bij de planning is er aandacht voor de verticale en horizontale samenhang en voor de werking op leerling-, klas- en schoolniveau. Deze manier van werken is gegroeid vanuit het reeds jarenlang samengaan van het GOK- en VOET-beleid. Jaarlijks worden VOET-aandachtspunten geformuleerd waarmee vak- en werkgroepen aan de slag kunnen.
Doelgerichtheid	
Ondersteuning	De organisatiestructuur staat garant voor een kwaliteitsvolle invulling van de inspanningsverplichting voor VOET. Een coördinator zorgt voor de praktische, organisatorische en inhoudelijke ondersteuning en stuurt vijf pedagogische VOET-werkgroepen aan. Elk van hen heeft de verantwoordelijkheid over één of twee contexten. Ze werken aan leerlijnen, stellen jaarlijks een planning op, integreren de gemeenschappelijke stam en de principes van leren leren binnen de initiatieven die ze ontwikkelen en, indien van toepassing, nemen ze de eindtermen ICT eerste graad mee. De coördinator ondersteunt ook de vakgroepen, onder andere door het geven van suggesties op welke manier vanuit een vak kan gewerkt worden aan de gemeenschappelijke stam en de contexten. De leerlingbegeleiders en remedial teacher ondersteunen leraren en vakgroepen door aan te geven op welke manier zij de principes van leren leren kunnen integreren in hun onderwijspraktijk.
Doeltreffendheid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt geregeld tot duidelijke conclusies en bijstellingen. Elke pedagogische werkgroep sluit het werkjaar af met een grondige evaluatie en het formuleren van positieve punten en aandachtspunten. De coördinator bewaakt de agenda van de verschillende werkgroepen en zorgt voor het borgen van de positieve punten en het aanpakken van de aandachtspunten. De school organiseert op regelmatige basis enquêtes waarbij VOET-aspecten aan bod komen. Ze wil op die manier zicht krijgen op het effect van de vakoverschrijdende initiatieven in relatie tot de beoogde VOET. De jaarlijkse inventarisatie wordt onder de loep genomen in het kader van hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET en alle leerlingengroepen, maar heeft tot nu toe nog geen aandacht gehad voor het overaanbod aan initiatieven voor enkele groepen

of contexten.

Ontwikkeling	Er zijn verschillende professionaliseringsinitiatieven. Een groot deel van de personeelsleden is betrokken bij de pedagogische werkgroepen, wat leidt tot interne deskundigheidsbevordering. De VOET-coördinator volgt zeer regelmatig nascholing in het kader van VOET en draagt de expertise uit via de werkgroepen en de personeelsvergaderingen. Ook nieuwe beleidsinitiatieven vanuit de overheid (zoals bijvoorbeeld het M-decreet) krijgen via de VOET-coördinator aandacht. De school ging nog niet systematisch na of er verdere professionaliseringsbehoeften zijn met betrekking tot VOET.
Uitvoering Mentale gezondheid	Vrijwel alle eindtermen worden bij alle leerlingen met voldoende diepgang nagestreefd, met ook aandacht voor frequentie, leerlijn en integratie eindtermen stam. De pedagogische werkgroep 'mentale gezondheid en socio-relatieve ontwikkeling' bewaakt de uitvoering van deze context. Verschillende school- (bijvoorbeeld Leefsleutels in het eerste jaar, workshops rond weerbaarheid in het derde jaar) en vakinitiatieven (bijvoorbeeld binnen de levensbeschouwelijke vakken en project algemene vakken) leveren een bijdrage. Wat vooral opvalt, is de trajectlijn preventie. Deze werd vertaald naar initiatieven verspreid over de verschillende jaren rond preventie (roken, alcohol, drugs...) en gegoten in een leerlijn van informeren tot toepassen en inzetten (onder andere via workshops en interactieve werkvormen).
Politiek-juridische samenleving	Vrijwel alle eindtermen worden bij alle leerlingen met voldoende diepgang nagestreefd, met ook aandacht voor frequentie, leerlijn en integratie eindtermen stam. De pedagogische werkgroep 'politiek-juridische en socio-economische samenleving' bewaakt de uitvoering van deze context. Verschillende school- (bijvoorbeeld participatieproject milieu, gezondheid en Workshop Aan Tafel rond globalisering) en vakinitiatieven (bijvoorbeeld binnen project algemene vakken en geschiedenis) leveren een bijdrage. Opvallend is het project kinder- en mensenrechten voor alle leerlingen van het eerste leerjaar van de eerste graad, uitgewerkt door de leerlingen van de derde graad. Daarnaast worden de leerlingen voorbereid op participatieve besluitvorming via inspraakorganen zoals de leerlingenraad en -parlement, enquêtes, fora op het leerplatform en workshops rond o.a. vergadertechnieken, sociale vaardigheden en besluitvormingsmethodes.

3.1.1.2 Nederlands in de eerste graad A-en B-stroom (leerplannen O/2012/009, O/2010/208)

Voldoet

De vakgroep heeft aandacht voor een evenwichtig aanbod en een voldoende diepgaande realisatie van de leerplandoelstellingen en de eindtermen.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	In de A-stroom worden de eindtermen en leerplandoelstellingen Nederlands evenwichtig aangeboden en in voldoende mate gerealiseerd. De onderwijsaanpak is aangepast aan de verwachtingen zoals gesteld in de leerplandoelstellingen/eindtermen. De lessen Nederlands dragen ertoe bij dat leerlingen plezier beleven aan het omgaan met taal en talige expressie. Ze worden aangemoedigd om zoveel mogelijk het Standaardnederlands te gebruiken, om informatie uit te wisselen en om zichzelf te ontplooiën. De vijf vaardigheden (kijken, lezen, luisteren, spreken en schrijven) komen geïntegreerd aan bod.
---	--

De leerlingen werken doorgaans strategisch (vanuit de OVUR -aanpak namelijk Oriënteren, Voorbereiden, Uitvoeren en Reflecteren) aan samenhangende, realistische taaltaken. De leraren slagen erin de functionele en schoolse

taalvaardigheid van de leerlingen uit te breiden en te verfijnen.

De leerlingen denken nog te weinig na over taal en taalgebruik. De vakgroep ziet bij de ontwikkeling van het taalgebruik de taalbeschouwing nog onvoldoende in haar ondersteunende rol als middel om leerlingen taalverschijnselen te laten ontdekken en hen te laten meedenken over hun taalgebruik en de achterliggende taalsystematiek (eindterm/ET 24 taalsysteem). Spelling, woordenschat en grammatica staan nog te vaak buiten zinvolle contexten. Oefen- en evaluatiemomenten zijn niet altijd duidelijk gescheiden.

Verrijkend is de talige en creatieve ondersteuning door de leraren tijdens de gedichtendag, de voorbereiding tijdens de lessen van culturele activiteiten (in de lessen Leefsleutels of Nederlands), het schrijven van stukjes voor de schoolkrant, het invullen van een weetjes blog en dergelijke.

In de B-stroom werkt de vakgroep vanuit de praktische taalvaardigheid van de leerlingen voor het opbouwen van het curriculum. Het onderwijsleerproces is overwegend communicatief en vaardigheidsgericht. De meeste taalvaardigheden komen aan bod. Leraren hebben aandacht voor de taalvaardigheden die de leerlingen nodig hebben in hun dagelijks leven, zoals het voeren van een gesprek, informatie inwinnen en dergelijke. Formulieren invullen en instructies begrijpen komen minder frequent aan bod.

Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	De school beschikt over voldoende leermiddelen voor de realisatie van de leerplandoelstellingen. De meeste klaslokalen zijn uitgerust met de minimale materiële vereisten van het leerplan. De leraren zetten het aanwezige didactische materiaal en de schooluitrusting doelgericht in.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	<p>De evaluatie is gevarieerd. De puntenverdeling is transparant maar niet evenwichtig.</p> <p>Voor de taelopdrachten waar er duidelijke criteria zijn, meet de evaluatie eenduidig wat ze bedoelt te meten.</p> <p>Uit de evaluatie blijkt dat de vakgroep nog zoekende is naar een gelijkgerichte visie op de evaluatie van attitude/kennis en van kennis/vaardigheden.</p> <p>Vaardigheden worden niet altijd duidelijk gelinkt aan leerplandoelstellingen /eindtermen, waardoor een onevenwicht ontstaat in de evaluatie.</p> <p>Het procesgericht werken met permanente evaluatie voor bijv. spreek- en luistervaardigheid vraagt nog enig onderzoek.</p>
Leerbegeleiding <i>Preventief Curatief</i>	<p>Aan de procesmatige evaluatie van het geheel van kennis, vaardigheden en attitudes moet nog worden gesleuteld om het individuele leerproces in kaart te kunnen opvolgen.</p> <p>De leerlingen zijn leergierig, de werksfeer is stimulerend en de leeromgeving veilig. De leraren gaan gelijkgericht, taakgericht en systematisch aan het werk en richten zich op de actieve deelname van de leerling. Met een studieplanning, stappenplannen, verbeterleutels en zelfevaluatie kan de leerling zijn zelfstandigheid verhogen.</p>

Het reflecteren over het inzetten van strategieën krijgt nog onvoldoende helder invulling. Om de leerlingen de strategieën nog bewuster te leren kiezen en toepassen (ET 24) in concrete situaties, ontbreekt bij de leerlingen het overzicht over de mogelijke strategieën en de duidelijke link naar de leerstrategieën (vakoverschrijdende eindtermen leren leren 1-13). De transfer van de

aangeleerde lees-, spreek-, schrijf-, luister- en woordstrategieën door de leerling naar andere graden of vakken is nog niet herkenbaar.

Door middel van een aangepaste didactische aanpak, actieve en gevarieerde werkvormen en motiverende initiatieven worden de leerlingen ten volle betrokken en krijgen ze maximale leerkansen.

Deskundigheidsbevordering Het beleid stimuleert de samenwerking tussen leraren en ondersteunt door de opvolging van het vakoverleg.
Overleg
Vorming Een grondige leerplanstudie en een heldere visieontwikkeling binnen de vakgroep kunnen de evaluatie beter afstemmen op de eisen van het leerplan.

3.1.1.3 Natuurwetenschappen in de eerste graad A- en B-stroom en in tso tweede graad in de studierichtingen Elektriciteit-elektronica, Elektromechanica, Elektrotechnieken, Mechanische technieken, Plant-, dier- en milieutechnieken, Textiel- en designtechnieken en Textieltechnieken (leerplannen O/2010/008, O/2010/028 en O/2003/112)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende gerealiseerd. De school beschikt over voldoende leermiddelen ter ondersteuning van de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod In de eerste graad zijn de meeste lessen natuurwetenschappen uitgewerkt vanuit het werkboek en minder vanuit de leerplandoelstellingen. De meeste
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang leerplaninhouden en -doelstellingen worden aangeboden, maar ook verschillende verdiepingen. Hierdoor worden de leerplandoelstellingen niet altijd op het juiste beheersingsniveau met oog voor de doelgroep aangeboden. In de B-stroom krijgen de leerplandoelstellingen rond voeding (18 en 19) en water (52, 53 en 54) iets te weinig aandacht.

De doelstellingen met betrekking tot de wetenschappelijke vaardigheden komen voldoende aan bod tijdens de lessen en de didactische uitstappen (bos- en parkwandeling, milieuboot, natuurgebied Eeuwenhout ...). Iets minder aandacht gaat naar de neerslag van de resultaten uit een experiment, een meting of een terreinstudie (voor de A-stroom leerplandoelstelling 8). De doelstelling in verband met microscopie wordt kwaliteitsvol aangeboden in de eerste graad A-stroom en minder in de B-stroom.

De leerinhouden worden aangeboden via onderwijsleergesprekken, lesactiviteiten rond 'leren onderzoeken' en ICT-oefeningen. In sommige lessen in de B-stroom overheersen de ICT-oefeningen, waarbij ICT soms als leerdoel in plaats van leermiddel wordt gebruikt. Positief is dat de wetenschapsactualiteit in een aantal lesgroepen binnengebracht wordt via krantenartikelen en beeldmateriaal.

In de tweede graad worden de meeste leerplaninhouden en -doelstellingen aangeboden. Toch stellen zich een aantal problemen met betrekking tot een evenwichtige tijdsverdeling over het aanbod. Er wordt te veel tijd besteed aan de thema's 'de mens in tijd en ruimte' en 'eigenschappen van water' en te weinig tijd aan het thema 'levensprocessen'. Het door de vakgroep uitgewerkt studiemateriaal vertrekt vanuit de leerplandoelstellingen en heeft het juiste beheersingsniveau. Onderzoekend leren krijgt iets te weinig aandacht. De richtlijn vanuit het leerplan 'minimum vier maal per leerjaar wordt een volledige lestijd exclusief aan leerlingenpractica besteed', wordt door de vakgroep weinig bewaakt.

In beide graden komt overlap in het aanbod voor. Planningsdocumenten en vakgroepoverleg worden momenteel nog iets te weinig efficiënt ingezet om dit aspect van het aanbod aan te pakken.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt in z'n totaliteit (beide campussen) over voldoende wetenschapslokalen met een basisuitrusting, internetaansluiting en projectiemogelijkheid. Er zijn voldoende leermiddelen voor demonstratie- en leerlingenproeven.

Wegens het groeiend aantal leerlingen en dus ook wetenschapslessen op de campus Tuinbouwschool, gaan de lessen slechts sporadisch door in een wetenschapslokaal. Dit weegt op het aanbieden van demonstratie- en leerlingenproeven. Tijdens de doorlichting heeft de schoolleiding een bijstuuringsplan gemaakt om op korte termijn extra lokalen natuurwetenschappen te voorzien op de campus Tuinbouwschool.

In veel lessen beperkt het gebruik van ICT zich veeleer tot projectie van illustraties tijdens de lessen. In sommige lesgroepen gebruiken leerlingen zeer veel ICT als leer- of hulpmiddel bij opdrachten in de lessen. Het blijft voor deze groepen een aandachtspunt demonstratie- en leerlingenproeven niet te verenigen tot filmpjes en ICT-opdrachten.

Lovenswaardig is de aanmaak van eenvoudig didactisch materiaal in de eerste graad, wat aanzet tot activerend en onderzoekend leren.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De leerlingenresultaten zijn zwak tot goed. Het opnemen van gedragsattitudes in de evaluatiepraktijk haalt de totaalscores voor natuurwetenschappen naar beneden. Richtlijnen rond het evalueren van gedrags- en vakattitudes worden te weinig opgevolgd door de vakgroep.

Taken, toetsen, examens, zoekopdrachten en zelfstandige werken worden meegenomen in de evaluatiepraktijk. Natuurwetenschappen in de B-stroom wordt permanent geëvalueerd. Het weinig hanteren van evaluatiecriteria weegt op de transparantie van de evaluatiepraktijk bij deze groep.

Er is een voorzichtige aanzet om de wetenschappelijke vaardigheden (metingen uitvoeren, waarnemen, een natuurwetenschappelijk probleem herleiden tot een onderzoeksvraag...) op te nemen in de evaluatiepraktijk. Ook hiervoor bestaan weinig afspraken binnen de vakgroep.

De vraagstelling bij toetsen en examens vertoont een wisselend beeld. Sommige vragen zijn kennisgericht, andere vragen zijn meer gericht op de leerplandoelstellingen en meten niet enkel het geheugenwerk. Het minder evenwichtig aanbod voor natuurwetenschappen in de tweede graad laat zich ook voelen in de evaluatiepraktijk.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De lessen verlopen gestructureerd, waarbij het onderwijsleergesprek de meest gebruikte werkvorm is. De leraren trachten de lessen voldoende contextrijk aan te bieden met aandacht voor nieuwe wetenschappelijke begrippen. Het cursusmateriaal biedt voldoende ondersteuning. Schema's, samenvattingen en studietips helpen leerlingen bij het studeren.

Verbeteringen van taken en toetsen komen aan bod tijdens de lessen of vinden leerlingen terug op het elektronisch leerplatform. Bij moeilijkheden voor het vak geven leraren regelmatig extra remediëringlessen.

Deskundigheidsbevordering De titularissen voor het vak natuurwetenschappen zijn door omstandigheden geregeld veranderd, wat weegt op een gedegen leerplanrealisatie.
Overleg
Vorming

Er is zowel formeel als informeel vakoverleg. De nadruk ligt hierbij op praktische en organisatorische aspecten en minder op inhoudelijke items. Het verkennen van elkaars materiaal en lessen wordt weinig gebruikt voor deskundigheidsbevordering. Leraren volgen vakgerichte nascholing. Samen met hun open lerende houding biedt dit perspectief om de hierboven beschreven werkpunten aan te pakken.

3.1.1.4 Project algemene vakken in bso tweede graad in de studierichtingen Basismechanica en Plant, dier en milieu (leerplan O/2012/078)

Voldoet niet

Niet alle onderwijsdoelstellingen worden gerealiseerd. Het onvolledige onderwijsaanbod, de erfenis van een onsamenhangend onderwijsaanbod uit het verleden en het ontbreken van een vaklokaal zijn daar oorzaken van. De evaluatie is niet evenwichtig en onvolledig.

Onderwijsaanbod Ondanks de samenwerking en de inzet van een enthousiaste vakgroep ontbreken er een aantal eindtermen in het onderwijsaanbod van de beide campussen.
Volledigheid

Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De doelstellingencluster met betrekking tot tijd- en ruimtebewustzijn bereikt onvoldoende de leerlingen met bruikbare informatie over maatschappelijke voorzieningen zoals rijbewijs, jongerenorganisaties en nutsvoorzieningen 'in eigen regio' (ET 28). Deze leerplandoelstellingen worden te weinig zichtbaar geëxploreerd om het inzicht van de leerlingen in tijd en ruimte te verruimen.

Actualiteit wordt klassikaal besproken, maar belangrijke wereldproblemen (ET 31) zoals armoede, vrede en milieu bondig omschrijven vanuit eigen ervaring en toetsen aan de actualiteit wordt onvoldoende geoefend en geëvalueerd. Hetzelfde geldt voor het bekijken van wereldproblemen vanuit verschillende standpunten.

Leerplandoelstellingen m.b.t. de wetenschappelijke vaardigheid van de cluster wetenschap en samenleving worden behandeld in toepassingen waarbij natuurwetenschappelijke verschijnselen verbonden worden met de leefwereld van de leerlingen en omgevingsfactoren. Hoe omgevingsfactoren en micro-organismen de menselijke gezondheid beïnvloeden, bijv. via het onderscheid bacterie/virus als ziekteverwekkers (ET 37) wordt niet aangeboden. Leerlingen leren onvoldoende erfelijkheid en omgevingsinvloeden te duiden aan de hand van variaties tussen organismen (bijv. evolutietheorie van Darwin). Zij leren niet hoe bij de voortplanting van de mens erfelijke kenmerken van generatie op generatie worden overgedragen (EDV of eigen doelstelling voor het vak). De vakgroep is zich bewust van de hiaten en werkt hieraan.

De leerlingen krijgen onvoldoende de kans in de cluster Opvoeden tot burgerzin de leerplandoelstellingen over mensenrechten en de inhoud van de mensenrechten inzake Rechten van het Kind te illustreren, met eigen woorden uit te leggen en de schendingen van de mensenrechten te herkennen (EDV) en te oefenen.

Hoewel de vakgroep gegronde redenen had om aspecten van de zwangerschap te behandelen in deze graad, behoort dit thema tot de leerplanrealisatie van de derde graad.

De overige aangeboden leerplanclusters komen geïntegreerd, evenwichtig en op het beheersings- en verwerkingsniveau dat de leerplannen voorschrijven in de verschillende thema's voor.

Uit de leerlingenresultaten blijkt dat de leerlingen de aangeboden leerplandoelstellingen bereiken. De thema's sluiten aan bij de leefwereld van de jongeren en bestrijken een aantal doelen uit de socioculturele context van de vakoverschrijdende eindtermen.

Positief is dat de doelgerichte opbouw van functionele taal- en rekenvaardigheden in thema's waarin de pijlers lees-, schrijf-, luister-, spreek- en gespreksvaardigheden voorkomen.

ICT-toepassingen worden in het aanbod geïntegreerd om informatie te vinden, te selecteren en te gebruiken. Er is voldoende aandacht voor doelstellingen m.b.t. de organisatiebekwaamheid.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatie bevraagt een voldoende beheersingsniveau en is doorgaans transparant. Ze bevraagt de aangeboden leerinhouden en is inhoudelijk afgestemd op de leerplandoelstellingen. Aan volledigheid ontbreekt het omdat een aantal eindtermen niet aangeboden en dus niet geëvalueerd worden.

Trimestrieel evalueren de leraren op basis van examens. Daar waar de geëvalueerde leerplandoelstellingen gelinkt worden aan het leerplandoel is de evaluatie transparant. De gebruikte criteria sluiten aan bij de leerplandoelstellingen en dragen bij tot de betrouwbaarheid van het resultaat.

De verschillende clusters komen evenwichtig geïntegreerd aan bod in de evaluatie. De vakgebonden attitudes/competenties worden nog niet expliciet genoeg in de evaluatie meegenomen. De leerlingen hebben een inbreng in de evaluatie via zelf- en peerevaluatie.

De vakgroep heeft in het verleden te veel aandacht besteed aan het inhoudelijke, de omgang met de leerlingen en het klasmanagement in verhouding tot het item 'evaluatie'. Het is tijd voor een meer gestructureerde en onderbouwende aanpak.

De rapporten bevatten enkel cijfers. Ze bevatten zelden commentaren met analytische informatie noch remediërende wenken.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De leerbegeleiding ondersteunt in sterke mate de realisatie van de onderwijsdoelstellingen. In het stimulerend pedagogisch klimaat dragen gevarieerde werkvormen bij tot een gedifferentieerde aanpak van de verschillen tussen leerlingen.

Een aantal taken en toetsen bevatten duidelijke evaluatiecriteria en sluiten aan bij het onderwijsleerproces, maar de communicatie met de leerlingen over de aangeleerde strategieën, gehanteerde hulpmiddelen en stappenplannen is nog te vaag. Een duidelijk beeld van de noden van de leerlingen maar ook naar de verwachtingen van de leraren is niet altijd af te lezen uit de vooropgestelde evaluatiecriteria.

De OVUR-structuur wordt bij lees- en luisteropdrachten systematisch toegepast

en de leerlingen eigen gemaakt. Schrijfkaders, tips en een overzicht van de te kennen, te kunnen en te studeren leerstof ondersteunen de leerlingen in hun leerproces.

Uitrusting
*Leermiddelen
Inzet uitrusting
ICT*

De school heeft op de campus Techniek & Design gezorgd voor een leeromgeving met een uitrusting die beantwoordt aan de leerplanvereisten. De leraren zetten de beschikbare leermiddelen adequaat in om de onderwijsdoelstellingen te realiseren.

Op de campus Tuinbouwschool ondervindt het lerarenteam problemen met de infrastructuur in de lokalen. Tot op heden was er geen pav-lokaal. Dit werd tijdens de doorlichting bijgestuurd.

Deskundigheidsbevordering
*Overleg
Vorming*

De vakgroep werkt aan de ontwikkeling van zijn deskundigheid, o.a. via het leernetwerk pav aangeboden door de onderwijskoepel pav en door op zoek te gaan naar meer expertise inzake breed evalueren.

De leraren bepalen samen de leerinhouden en staan open voor het werken met nieuwe actieve werkvormen.

Het schoolbeleid en de vakgroep bevatten voldoende expertise om de tekorten op korte termijn weg te werken.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum

Door het uitvallen van twee collega's in deze graad werden de lesopdrachten herverdeeld en ingevuld door enthousiaste beginnende leraren.

3.1.1.5 Wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Elektriciteit-elektronica en Elektromechanica (leerplan O/2005/088)

Voldoet

De leerlingen bereiken de eindtermen en de leerplandoelstellingen in voldoende mate. De evaluatiepraktijk is valide. De leerbegeleiding is ondersteunend voor het leerproces.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leerlingen krijgen de leerplandoelstellingen gepast en volledig aangeboden. De leerplancomponenten worden evenwichtig gespreid over de beide leerjaren en de leerlijnen zijn consistent. Nagenoeg alle leerplandoelstellingen worden met voldoende diepgang behandeld. Er is ruimte om aandacht te besteden aan enkele uitbreidingsdoelstellingen.

Er zijn goede aanzetten tot een gerichte werking voor de 'vaardigheden en attitudes', maar over het algemeen is de behandeling nog sterk intuïtief ingebed in de inhoudelijke doelstellingen. Een meer expliciete aandacht kan nog beter recht doen aan het belang en de kracht van deze leerplandoelstellingen. Zo is er bijvoorbeeld nog geen leerlijn uitgewerkt voor de ontwikkeling van de vaardigheden over de hele graad.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. In de lokalen zijn er projectievoorzieningen en een internettoegang, hoofdzakelijk aangewend om het gebruik van het leer(werk)boek te ondersteunen. Slechts zelden wordt er uitgeweken naar een computerlokaal om de leerlingen zelf met ICT aan de slag te laten gaan. Behoudens enkele waardevolle inspanningen, is de ICT-integratie nog niet groot. Leraren maken wel adequaat gebruik van het elektronisch platform, onder meer om de nazorg van de lessen te ondersteunen door lesoverzichten, extra opdrachten of correctiesleutels bij oefeningen ter beschikking te stellen.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk is voldoende representatief en valide voor de behandelde leerinhouden. De scores voor de maandrapporten komen tot stand via (een klein aantal) schriftelijke toetsen, waarmee vooral aan product- en kennisevaluatie gedaan wordt. Regelmatige en expliciete feedback op de toetsresultaten ondersteunen het formatief karakter van de evaluatie. De leraren evalueren vaardigheden en/of vakattitudes nog vrijwel niet, althans niet direct. De vakgroep heeft hier nog geen sluitende afspraken over gemaakt.

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De examens zijn verzorgd, bevatten een puntenaanduiding en de verdeling over de verschillende leerplancomponenten is evenwichtig. De taxonomische opbouw is zeer verzorgd. De examendelen bestrijken drie afzonderlijk bevroegde niveaus: basis, verdieping en open boek. De kwaliteit van de vraagstelling is over het algemeen goed. De vragen zijn inhoudsrelevant en gaan vaak uit van betekenisvolle contexten. Omdat het leerboek als uitgangspunt wordt gehanteerd, is de koppeling aan de achterliggende leerplandoelstellingen niet altijd helder.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

De lessen verlopen gestructureerd en stimulerend, in een sfeer van wederzijds vertrouwen en respect. Het studiemateriaal is afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De instructie- en vaktaal is effectief voor het bereiken van de leerplandoelstellingen. De leerlingen reageren actief en betrokken op de aanschouwelijke en de motiverende lesaanpak. Het onderwijsleergesprek is de overheersende werkvorm, meestal met ondersteuning van een bordboek. Consequente binnenklasdifferentiatie, coöperatief leren tussen sterkere en zwakkere leerlingen en gericht werken aan leerstrategieën zoeken nog hun plaats als didactische werkvormen.

De leerbegeleiding manifesteert zich curatief op twee vlakken. De verantwoordelijkheid om extra oefeningen en uitleg te vragen ligt in eerste instantie bij de leerlingen. Leraren zijn altijd bereid om bijkomende toelichtingen te geven of oefenmateriaal voor te stellen. Daarnaast zorgt een directieve en coachende aanpak bij acute leerproblemen voor een tijdige en gestructureerde bijsturing, vaak in samenwerking met de remedial teacher. Voor leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen neemt de vakgroep passende preventieve maatregelen.

Deskundigheidsbevordering
*Overleg
Vorming*

De vakgroepwerking is, in een drietal vergaderingen per schooljaar, vooral actief rond vak-organisatorische onderwerpen. De agenda bevat nog geen systematische behandeling van didactische thema's, zoals preventieve leerbegeleiding, vaardigheden, ICT-integratie en procesevaluatie. Een consequente leerplanstudie is nog te weinig het uitgangspunt van de acties en initiatieven.

In de praktijk is er, meestal per graad, een reële maar ongeorganiseerde werking die steunt op informele contacten. Daarin wordt de dagelijkse lespraktijk gedeeld, bevroegd, bediscussieerd en bijgestuurd. Er worden afspraken gemaakt en informatie doorgegeven. Leraren geven aan op die manier veel van elkaar te leren. Voorlopig resulteert dit echter nog niet in een grotere gelijkgerichtheid. Het eigen didactisch handelen in de klas blijft een individueel gegeven.

Er is aandacht voor een kwaliteitsvolle invulling van de opdrachten, maar de deskundigheidsbevordering steunt meestal op persoonlijke initiatieven. Daardoor blijven de expertise en de didactische knowhow die de leraren individueel hebben opgebouwd, nog vaak geïsoleerd bij de persoon in kwestie. Het volgen

van externe nascholing is beperkt en wordt niet aangestuurd door de formele vakgroepwerking. De vakgroep laat hier kansen liggen om te komen tot een ontwikkelingsdynamiek die een positieve invloed kan hebben op de lespraktijk.

3.1.1.6 Wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Textiel- en designtechnieken, Textieltechnieken, Elektrotechnieken, Mechanische technieken en Plant-, dier- en milieutechnieken (leerplan O/2007/089)

Voldoet niet

Niet alle eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De validiteit van de evaluatie staat onder druk.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De vakgroep verdeelt het graadlerplan evenwichtig over de beide leerjaren. De leerlingen krijgen de leerplandoelstellingen gepast en samenhangend aangeboden, maar er zijn enkele ernstige hiaten. Tijdens het vorige schooljaar werden de leerplandoelstellingen van de belangrijke onderdelen 'vierkantsvergelijkingen' en 'tweedegraadsfuncties' nergens behandeld.

Door een te weinig doordachte planning kunnen er onvoldoende lessen worden besteed aan de onderwerpen die op het einde van het schooljaar geprogrammeerd staan. De leerlingen behalen de betrokken leerplandoelstellingen bijna steeds op een gebrekkige en weinig diepgaande wijze.

De behandeling van de leerplandoelstellingen 'vaardigheden en attitudes' is erg intuïtief. Leraren gaan er van uit dat ze automatisch wel aan bod zullen komen in de inhoudelijke doelstellingen. Dat uitgangspunt doet onrecht aan het belang en de kracht van deze leerplandoelstellingen. Ze verdienen een meer gerichte werking. Zo is er bijvoorbeeld geen leerlijn uitgewerkt voor de ontwikkeling van de vaardigheden over de hele graad.

De vakgroep en de directie hebben zich geëngageerd om nog dit schooljaar de geconstateerde structurele tekorten in het aanbod van de tweede graad tso weg te werken. Via een realistisch bijgestelde planning en een strikte opvolging en begeleiding – met tussentijdse voortgangsrapportering – zal het beleid de correcte invulling van het curriculum op beide vestigingsplaatsen bewaken en borgen. Bovendien zullen de leraren van de derde graad de vorig schooljaar opgelopen achterstand via een inhaalbeweging zo goed mogelijk bijsturen. Omdat de inspectie overtuigd is dat de prompt genomen maatregelen voldoende garantie bieden op een correcte en structurele afwikkeling, zal ze het voorbehoud niet meenemen in het eindadvies.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De minimale didactische uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren beantwoordt aan de vereisten van het leerplan. In de lokalen zijn er projectievoorzieningen en internettoegang; ze worden hoofdzakelijk aangewend om het gebruik van het leer(werk)boek te ondersteunen. Los van enkele demonstratietoepassingen blijven de momenten beperkt waarbij de wiskundige inzichten bij leerlingen ondersteund worden met eigentijdse ICT-hulpmiddelen en aangepaste onderwijsleersituaties. Leerlingen krijgen zelden de kans om in een computerlokaal zelf met ICT aan de slag te gaan. De meerwaarde van ICT wordt nog niet ten volle benut.

Evaluatiepraktijk De toetsen en examens weerspiegelen de behandelde leerstof. Doordat een ruim gedeelte van de leerplandoelstellingen niet behandeld en bijgevolg ook niet bevestigd of beoordeeld wordt, is de evaluatie onvoldoende valide. Omdat de vraagstelling het leer(werk)boek als uitgangspunt neemt, zijn de vragen veeleer gericht op leerinhouden dan op de achterliggende leerplandoelstellingen. Ook dat verzwakt de validiteit van de evaluatie.

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluaties van het korte derde trimester wegen onevenredig door op het jaargemiddelde. Relatief gezien wordt er hier veel te veel getoetst en (bijna kopiërend) geëxamineerd over een veel te klein aantal leerplandoelstellingen. Dat zet de betrouwbaarheid van de evaluatiepraktijk onder druk.

De scores voor de maandrapporten komen tot stand via schriftelijke toetsen, waarmee vooral aan product- en kennisevaluatie gedaan wordt. De leraren evalueren vaardigheden en/of vakattitudes vrijwel niet. De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om ze in de evaluatie op te nemen. Op vakgroep- en schoolniveau werden hieromtrent nog geen sluitende afspraken gemaakt.

De parallelklassen hebben ongeveer dezelfde examens, die tot stand komen via overleg tussen de leraren. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is evenwichtig (behalve in het derde trimester). Een grotere fijnmazige aanduiding van de verschillende onderdelen zou de rapportering ten goed komen. De examenvragen zijn verzorgd en bevatten een puntenaanduiding. Het aantal opgaven is groot, met veel één-stapsvragen. Productieve toepassingen en inzichtelijke vragen komen minder aan bod. De beoogde beheersingsniveaus zijn hierdoor gemiddeld, maar weinig ambitieus.

Leerbegeleiding De lessen verlopen in een sfeer van wederzijds vertrouwen en respect. Het studiemateriaal is afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Voor leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen neemt de vakgroep passende preventieve maatregelen. Het onderwijsleergesprek is de overheersende werkvorm, meestal met ondersteuning van een bordboek. Er zijn enkele beloftevolle aanzetten tot coöperatief leren, maar van binnenklasdifferentiatie is voorlopig weinig sprake. Gericht werken aan leerstrategieën via activerende werkvormen die het 'leren leren' van de leerling als uitgangspunt hebben, is nog niet sterk ingeburgerd.

*Preventief
Curatief*

In alle klassen is de curatieve leerbegeleiding goed uitgewerkt. Na toetsen en examens volgt klassikale en individuele feedback, de intensiteit ervan is leraarafhankelijk. Leraren zijn altijd bereid om bijkomende toelichtingen te geven of remediëringsoefeningen ter beschikking te stellen. Een aantal leraren stuurt zelf remediëringsoefeningen aan, maar meestal wordt de verantwoordelijkheid om extra oefeningen en uitleg te vragen bij de leerlingen gelegd. Leraren hebben weinig zicht op het rendement en de effectiviteit van de remediërende aanpak. Zelfreflectie over het afstemmen van de leerbegeleiding op de evaluatieresultaten gebeurt weinig.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking is, in een drietal vergaderingen per schooljaar, vooral actief rond vak-organisatorische onderwerpen. De agenda bevat nog geen systematische behandeling van didactische thema's, zoals preventieve leerbegeleiding, vaardigheden, ICT-integratie en procesevaluatie. Een consequente leerplanstudie is nog te weinig het uitgangspunt van de acties en initiatieven.

*Overleg
Vorming*

In de praktijk is er, meestal per graad, een reële maar ongeorganiseerde werking die steunt op informele contacten. Daarin wordt de dagelijkse lespraktijk gedeeld, bevraagd, bediscussieerd en bijgestuurd. Er worden afspraken gemaakt en informatie doorgegeven. Leraren geven aan op die manier veel van elkaar te leren. Voorlopig resulteert dit echter nog niet in een grotere gelijkgerichtheid. Het eigen didactisch handelen in de klas blijft een individueel gegeven.

Er is aandacht voor een kwaliteitsvolle invulling van de opdrachten, maar de deskundigheidsbevordering steunt meestal op persoonlijke initiatieven. Daardoor blijven de expertise en de didactische knowhow die de leraren individueel hebben opgebouwd, nog vaak geïsoleerd bij de persoon in kwestie. De externe nascholing is beperkt en wordt niet aangestuurd door de formele vakgroepwerking. De vakgroep laat hier kansen liggen om te komen tot een ontwikkelingsdynamiek die een positieve invloed kan hebben op de lespraktijk.

3.1.1.7 Wiskunde in tso derde graad in de studierichting Biotechnische wetenschappen (leerplan O/2007/290)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie gaat in voldoende mate na of de onderwijsdoelstellingen worden bereikt. De leerbegeleiding is in hoofdzaak remediërend ingevuld.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leerlingen krijgen de meeste leerplandoelstellingen gepast en samenhangend aangeboden, maar voor 'statistiek' realiseren de leerlingen niet alle aspecten van de eindtermen in voldoende mate. De betrokken leerplandoelstellingen, onder andere wat betreft 'de normale verdeling', worden onvoldoende geëxploreerd.

De leerplancomponenten worden evenwichtig gespreid over de beide leerjaren. Nagenoeg alle aangeboden leerplandoelstellingen worden met voldoende diepgang behandeld. De geselecteerde keuzeonderwerpen zijn verantwoord, rekening houdend met de studierichting. Er is ruimte om aandacht te besteden aan enkele uitbreidingsdoelstellingen.

De 'algemene vaardigheden en attitudes' van het leerplan kennen een weinig expliciete behandeling. Indirect en fragmentarisch is er aandacht voor, maar over het algemeen staat de kennisgerichtheid nog sterk voorop. Daarmee wordt aan een aantal van deze eindtermen onvoldoende recht gedaan, in het licht van het derdegraads profiel van deze studierichting.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren is aanwezig. In de lokalen zijn er projectievoorzieningen en internettoegang. De ICT-verwachtingen in de eindtermen en in het leerplan worden in de derde graad ingevuld via het gebruik van een grafisch rekentoestel. Tijdens de lessen en evaluaties gaan de leraar en de leerlingen daar vlot mee om. Daarbuiten blijven de momenten beperkt waarbij de wiskundige inzichten bij leerlingen ondersteund worden met eigentijdse ICT-hulpmiddelen en aangepaste onderwijsleersituaties. Leerlingen krijgen zelden de kans om in een computerlokaal zelf met ICT aan de slag te gaan. De ICT-integratie kan nog groeien.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk is voldoende representatief en valide voor de behandelde leerinhouden. De scores voor de maandrapporten komen tot stand via (een klein aantal) schriftelijke toetsen, waarmee vooral aan product- en kennisevaluatie gedaan wordt. Evaluatie van vaardigheden en/of vakattitudes komen niet voor. De vakgroep heeft hier nog geen sluitende afspraken over gemaakt.

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De examenvragen zijn verzorgd, bevatten een puntenaanduiding en de verdeling over de verschillende leerplancomponenten is evenwichtig. De taxonomische opbouw is niet sterk. Veel examenvragen betreffen het reproductieve niveau van standaardoplossingsprocedures. Daarmee is de vraagstelling niet altijd ambitieus voor de bovenliggende beheersingsniveaus.

Leerbegeleiding De lessen verlopen op een gestructureerde wijze. Het stimulerende lesklimaat doet appel op de betrokkenheid van de leerlingen. Het studiemateriaal is afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De instructie- en vaktaal is effectief voor het bereiken van de leerplandoelstellingen. Het onderwijsleergesprek is de overheersende werkvorm. Meer activerende werkvormen, zoals groepswork en zelfstandig leren, zijn nog eerder uitzondering dan regel.

*Preventief
Curatief*

De leerbegeleiding manifesteert zich vooral curatief. Leerlingen kunnen altijd een beroep doen op de leraren voor extra uitleg, extra oefeningen of inhaallessen, als voorbereiding op de toetsmomenten of als nazorg bij slechte prestaties. Samenvattingen, extra opdrachten of verbeterleutels bij oefeningen staan ter beschikking via het elektronisch platform. De verantwoordelijkheid om extra oefeningen te vragen en/of te maken wordt vooral bij de leerlingen gelegd. Voor leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen nemen de leraren passende preventieve maatregelen.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking is, in een drietal vergaderingen per schooljaar, vooral actief rond vak-organisatorische onderwerpen. De agenda bevat nog geen systematische behandeling van didactische thema's, zoals preventieve leerbegeleiding, vaardigheden, ICT-integratie en procesevaluatie. Een consequente leerplanstudie is nog te weinig het uitgangspunt van de acties en initiatieven.

*Overleg
Vorming*

In de praktijk is er, meestal per graad, een reële maar ongeorganiseerde werking die steunt op informele contacten. Daarin wordt de dagelijkse lespraktijk gedeeld, bevraagd, bediscussieerd en bijgestuurd. Er worden afspraken gemaakt en informatie doorgegeven. Leraren geven aan op die manier veel van elkaar te leren. Voorlopig resulteert dit echter nog niet in een grotere gelijkgerichtheid. Het eigen didactisch handelen in de klas blijft een individueel gegeven.

Er is aandacht voor een kwaliteitsvolle invulling van de opdrachten, maar de deskundigheidsbevordering steunt meestal op persoonlijke initiatieven. Daardoor blijven de expertise en de didactische knowhow die de leraren individueel hebben opgebouwd, nog vaak geïsoleerd bij de persoon in kwestie. Het volgen van externe nascholing is beperkt en wordt niet aangestuurd door de formele vakgroepwerking. De vakgroep laat hier kansen liggen om te komen tot een ontwikkelingsdynamiek die een positieve invloed kan hebben op de lespraktijk.

3.1.1.8 Basismechanica in bso tweede graad in de studierichting Basismechanica (leerplan O/2007/098)

Voldoet

Het onderwijsaanbod en de leerplanrealisatie voldoen. De evaluatie is valide. Er wordt voldaan aan de minimale materiële vereisten uit het leerplan.

Onderwijsaanbod Nagenoeg alle leerplandoelstellingen met betrekking tot kennis en vaardigheden worden evenwichtig gespreid en op het gewenste beheersingsniveau aangeboden en gerealiseerd.
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Naast de algemene technische en praktische vorming, een gemeenschappelijke stam basiskennis en vaardigheden in verband met mechanica en elektriciteit kiest de school, voor de gedifferentieerde vorming, de cluster 'mechanische constructies', gericht op haar onderwijsaanbod in de bovenbouw.

Het leerplan gaat uit van een 'maximale integratie van de technische en de praktische vakken', bijvoorbeeld via projectmatig werken. De school biedt echter de praktische en theoretische vormingscomponenten aan in een reeks afzonderlijke vakken. Deze keuze hypothekeert een optimale implementatie van de leerplanvisie. De samenhang tussen de theoretische onderbouwing en de praktische toepassing krijgen te weinig aandacht. Meer bepaald de link tussen theorie, technologie, tekenen, praktijk draaien-frezen-CNC en meten is niet kwaliteitsvol uitgebouwd.

De pedagogische vakbenamingen waarop de lesopdrachten, de leerlingenevaluatie en de rapportering worden afgestemd zijn: mechanica, technologie, technisch tekenen, lassen-constructie, draaien-frezen-CNC en elektriciteit. Via het technisch tekenen verwerven de leerlingen schetsvaardigheden en een degelijke basis om tekeningen te lezen. Op het einde van het tweede leerjaar maken ze even kennis met het computertekenen. Daar de school over 3D-CAD (Computer Aided Design) software beschikt, maar die hier niet inzet, wordt een kans gemist om een uitstekende ondersteuning te bieden voor de ontwikkeling van het ruimtelijk voorstellingsvermogen en het ruimtelijk inzicht van de leerlingen.

Bij de machinaal verspanende technieken ligt de nadruk op het conventioneel machinewerk. Er is een aanzet tot het gebruik van computergestuurde werktuigmachines. De opbouw van de praktijkopdrachten, van losse werkstukken naar samenstellingen, is degelijk. Deze opdrachten worden inhoudelijk in voldoende mate afgestemd op de doelstellingen, maar ze zijn zelden eigentijds en uitdagend voor de leerlingen. De montage-demontageopdrachten volstaan maar zijn weinig gevarieerd. Voor lassen-constructie werkt men leerplangericht en zijn de praktijkopdrachten goed uitgewerkt. De leerplanrealisatie voor elektriciteit voldoet, maar de aanpak speelt weinig in op de specificiteit van de studierichting.

Uitrusting De studierichting beschikt over vaklokalen en werkplaatsen die ruim uitgerust zijn met de gepaste leermiddelen. Het beleid heeft aandacht voor het verantwoord inzetten van ICT in het leerproces en investeert in specifieke ICT-uitrusting (pc's, beamers, internetaansluitingen) in leslokalen, labs en werkplaatsen. De integratie van ICT krijgt een uiteenlopende, leraargebonden invulling.
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Ondanks de aandacht van het beleid voor het streven naar een brede evaluatiepraktijk, gebeurt de leerlingenevaluatie veelal traditioneel en niet altijd gelijkgericht. In de praktijkvakken gaat de aandacht vooral naar het product, waarbij echter wel zelfevaluatie wordt gehanteerd. Evaluatie van het leerproces en van de vak- en persoonsgebonden attitudes worden nu en dan met elkaar verward. Het beheersingsniveau van de competenties en de leervorderingen kunnen soms moeilijk worden vastgesteld, wat kan wijzen op een oppervlakkige interpretatie van het leerplan.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De individuele begeleiding van de leerlingen tijdens de theorielessen en het uitvoeren van de praktijkopdrachten voldoet. De communicatie verloopt vlot. Activerende werkvormen worden zelden aangewend. Differentiatie en remediëring zijn meestal ingebed in het leerproces, maar de effecten van dit aanbod worden niet altijd transparant aangetoond.

Deskundigheidsbevordering

Het beleid stuurt de vakgroep aan maar volgt de werking, vooral met betrekking tot het bewaken van de leerplanrealisatie, niet systematisch op. Er wordt dikwijls informeel overlegd. De agenda van het beperkt aantal formele vakvergaderingen is in hoofdzaak bepaald door organisatorische en materiële elementen van het onderwijsproces. Pedagogisch-didactische aspecten maken zelden deel uit van het overleg. De deelname aan nascholingsactiviteiten is leraargebonden en vooral vakgericht.

3.1.1.9 Dier- en landbouwtechnische wetenschappen in tso derde graad in de studierichting Dier- en landbouwtechnische wetenschappen – optie Dier (leerplan POV 2011/428)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende aangeboden. De uitrusting en infrastructuur ondersteunen de leerplanrealisatie voldoende. De evaluatiepraktijk is representatief en transparant.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De leerplandoelstellingen worden voldoende gerealiseerd maar op een te hoog beheersingsniveau. De school maakt binnen het specifiek gedeelte een eigen verdeling van vakken en lestijden met theorievakken en één praktijkvak. Het evenwicht en de integratie komen hierdoor in het gedrang. De opdeling in verschillende theorievakken maakt het geheel voor de leerlingen beheersbaar en overzichtelijk, maar de samenhang gaat gedeeltelijk verloren. Door de scheiding in theorie- en praktijkvakken ontstaan er overlappingen en hiaten en is de integratie zoals bedoeld in het leerplan niet optimaal. Uit de lijst van geplande stage-activiteiten blijkt dat deze aansluiten bij de leerplandoelstellingen. De stageopdrachten bieden een meerwaarde aan de opleiding. De opdrachten voor de geïntegreerde proef zijn representatief voor het studierichtingsprofiel.

Onderwijsorganisatie

De indeling van het curriculum belemmert de realisatie van de geïntegreerde leerplandoelstellingen. De integratie tussen kennis, attitudes en vaardigheden is niet gewaarborgd.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende actuele leermiddelen, infrastructuur en uitrusting voor de realisatie van de leerplandoelstellingen. De leerlingen beschikken over aangepaste werkkledij en geschikt materiaal. De lessen vinden plaats in lokalen met de nodige voorzieningen. De lokalen zijn uitgerust met een computer met internetverbinding en beamer. Leerlingen kunnen ook gebruik maken van actuele informaticalokalen. Het beheer van het materiaal en de producten is goed georganiseerd. De veiligheid van de leerlingen wordt bewaakt. Het aanwezige didactisch materiaal en de schooluitrusting worden efficiënt ingezet met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk is representatief en transparant. Er zijn duidelijk afspraken over de puntenverdeling. Voor de theoretische vakken gaat de leerlingenevaluatie sterker uit van de leerinhouden dan van de leerplandoelstellingen. De evaluatie is representatief, hoewel tijdens de examens de bevraging over de verschillende leerinhouden niet altijd evenwichtig en leerplandoelgericht gebeurt. De opgaven en instructies zijn duidelijk, gevarieerd en peilen naar kennis, inzicht en toepassing, maar het kennisaspect overweegt en sommige vragen worden hergebruikt. De transparantie van de puntentelling is groot. De school ondersteunt de geïntegreerde proef (gip) met een draaiboek waarin de visie, de organisatie en de evaluatie zijn uitgeschreven.

Leerbegeleiding Leerlingen krijgen leerkansen via onderwijsleergesprekken en leerlingactieve werkvormen. Zelfevaluatie en binnenklasdifferentiatie komen minder aan bod. Het cursusmateriaal is rijk geïllustreerd en overzichtelijk. De instructietaal is duidelijk en verzorgd. Verwijzingen naar de sector en een gevarieerd aanbod van typedieren wakkeren de motivatie aan en bevorderen het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Deskundigheidsbevordering De deskundigheidsbevordering draagt voldoende bij tot het bereiken van de leerplandoelstellingen maar minder tot een effectieve begeleiding van leerlingen. De vakgroep ontwikkelt de competenties van de leraren via nascholing en leren van elkaar. Professionalisering van de leraren binnen de vakgroep gebeurt maar vooral in verband met vaktechnische aspecten. Overleg ondersteunt het bereiken van de leerplandoelstellingen. Een aanzienlijk deel van dit overleg binnen de vakgroep(en) gaat over organisatorische en inhoudelijke thema's en te weinig over de pedagogisch-didactische invulling. De vakgroep beschikt over voldoende reflecterend vermogen om de eigen kwaliteit te bewaken.

3.1.1.10 Elektriciteit, mechanica en praktijk elektriciteit in tso tweede graad in de studierichting elektrotechnieken (leerplan O/2005/135)

Voldoet niet

Het aanbod van leerplandoelstellingen wordt onvoldoende bewaakt, waardoor essentiële leerplandoelstellingen voor het vak mechanica niet worden gerealiseerd. De evaluatiepraktijk is daardoor onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen en bijgevolg niet valide.

Onderwijsaanbod Het leerplan is opgedeeld in drie vakken: elektriciteit, mechanica en praktijk elektriciteit. De leerplandoelstellingen met betrekking tot mechanica werden niet gerealiseerd.

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Het leerplan wordt onvoldoende gebruikt als referentiekader voor het uitwerken van het leertraject voor de volledige graad. Hierdoor worden de leerplandoelstellingen onevenwichtig aangeboden. Sommige leerplandoelstellingen worden meermaals behandeld door overlappend aanbod in de twee leerjaren.

Zowel de opgaven als de inhouden van de oefeningen zijn conform het beheersingsniveau van de leerlingen en afgestemd op de leerplandoelstellingen.

De leerlingenproeven worden goed gespreid over de volledige graad. Het is een sterk punt dat meer leerlingenproeven dan voorgeschreven georganiseerd worden. Hierdoor vullen de leerlingen de theoretische benadering van de verbanden tussen grootheden zelf aan met hun vaststellingen tijdens de leerlingenproeven. Leerlingen zijn sterker gemotiveerd en 'leren' beter, wat merkbaar is in de resultaten.

Tijdens de praktijkles is er duidelijk veel aandacht voor de handvaardigheden en het technisch inzicht, alsook voor de attitudes zelfstandig werken, nauwgezet werken, netheid van werken, kostenefficiënt werken en aandacht voor de eigen werkcontrole. Er wordt ingezet op een betere ontwikkeling van het technisch inzicht in elektrische schema's door leerlingen tijdens de praktijkles nog eens de elektrische schema's - die in een andere les reeds op computer uitgetekend werden - met de hand te laten tekenen. Er werden geen bewijzen gevonden dat deze werkwijze de ontwikkeling van het technisch inzicht effectief bevordert. Deze werkwijze beperkt evenwel de resterende tijd voor het realiseren van de andere leerplandoelstellingen.

Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	De school voorziet in de nodige uitrusting en leermiddelen om de leerplandoelstellingen 'elektriciteit' te kunnen realiseren. Er zijn geen leermiddelen voorzien voor de realisatie van de specifieke leerplandoelstellingen 'mechanica'. De ICT-uitrusting volstaat, de inzet ervan is zinvol.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	Evaluatie gebeurt op basis van een voldoende aantal tussentijdse toetsen, productrealisaties met permanente evaluaties, zelfevaluaties en examens voor de theoretische vakken. Ze toont aan dat de leerlingen de doelstellingen van het leerplan in voldoende mate gerealiseerd hebben.

Voor het beoordelen van de technische vakken wordt in het begin van de graad vooral naar kennis gepeild. Naargelang het leertraject vordert, worden meer inzichtelijke vragen gesteld. Deze sluiten in voldoende mate aan bij de leerplandoelstellingen. De evolutie van kennis- naar inzichtelijke vragen is conform de verwachtingen ten aanzien van het beheersingsniveau van de leerlingen in deze studierichting.

In de graad wordt geen eenvormige evaluatiemethode gebruikt. Op sommige evaluatiestukken zijn de puntenverdeling en evaluatiecriteria duidelijk weergegeven en gekend bij de leerlingen, bij andere stukken ontbreken deze.

Voor het beoordelen van de praktische vakken wordt zowel proces- als productevaluatie toegepast. De leraren geven niet altijd aan welke criteria gehanteerd worden en of de leerlingen deze kennen. De schaal van de te behalen punten op diverse items is zo groot dat subjectiviteit (buikgevoel) een grote rol speelt, met als resultaat dat leraren onafhankelijk van elkaar niet tot dezelfde quoterings komen. Hierdoor is de evaluatiepraktijk onvoldoende transparant. Nochtans is er een zeer degelijk uitgeschreven evaluatiemethode voorgelegd die zowel de procesevaluatie, de productevaluatie, het breed evalueren als de zelfevaluatie toelicht. De vertaling hiervan naar de evaluatiepraktijk (hoe deze evaluatiemethode gebruikt wordt) is onvoldoende helder. Niet alle leraren hanteren deze methode, wat blijkt uit de verschillende aanpak van proces- en productevaluatie. Waar de ene leraar leerlingen alle leeransen wil bieden door hen 'zonder meer en waar nodig' bij te sturen en te ondersteunen, kost deze ondersteuning bij een andere leraar punten. Tussen individuele leraren is er een duidelijk visieverschil ten aanzien van zelfevaluatie door de individuele leerling enerzijds en peerevaluatie door medeleerlingen anderzijds. De praktijkleraren voeren de productevaluatie samen met de leerling uit. De leerling weet daardoor wat hij kan verbeteren en bijsturen.

Evaluatie is een instrument om leervorderingen en leerrendement te toetsen. Het verminderen van de punten als maatregel voor niet getolereerd gedrag heeft

gevolgen voor de validiteit van de evaluatie.

Rapporteringspraktijk

Leervorderingen van de leerlingen worden via tussentijdse rapporten en oudercontacten met de leerling en ouders gecommuniceerd. Tijdens deze oudercontacten leggen de leerkrachten de praktijkbundels van de leerling ter inzage, waardoor zowel de voortgang, de begeleiding en de feedback als de toekenning van punten zichtbaar worden. Dit is een zeer transparante werkwijze. Ook de agenda wordt ingezet als rapporteringsinstrument, meer bepaald voor attitudes.

Het rapport zelf bevat weinig feedback over het leren, waardoor leerlingen onvoldoende kansen krijgen om via een krachtige remediëring de leervorderingen te maximaliseren.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Voor alle vakken beschikken de leerlingen over werkopdrachten, cursussen en/of leerboeken die in voldoende mate aansluiten bij de leerplandoelstellingen. Soms moeten de leerlingen de presentatie overschrijven, wat resulteert in veel verloren tijd. De zelfstandigheid en leerhouding van de leerlingen wordt hierdoor minder ontwikkeld, hoewel de school de tweede graad profileert als doorstromingsrichting.

Er wordt een grote verscheidenheid aan cursusmateriaal gebruikt. De leerlingen vinden hier moeilijk hun weg in. Binnen de vakgroep wordt geen aandacht besteed aan de kwaliteit van het cursusmateriaal of van de werkopdrachten.

De horizontale afstemming gebeurt niet in de vakgroep, maar hoofdzakelijk tussen leraren onderling. Dit gebeurt wel kwaliteitsvol, maar laat kansen liggen om vakoverschrijdend geïntegreerd te werken en ook verticaal af te stemmen.

De praktijkleraren delen de leerlingenoefeningen op in verschillende reeksen. Ze begeleiden elk een afgesproken aantal oefeningen gedurende een bepaalde periode aan een opgesplitste groep leerlingen, volgens een rotatiesysteem. Het risico op een verschillend leertraject is reëel wanneer leerlingen doorschuiven die niet alle oefeningen uit de reeks uitgevoerd hebben. Dit systeem maakt niet steeds een onmiddellijke inoefening van de pas verworven theorie mogelijk, maar dit wordt opgevangen door de frequente herhaling. Er wordt gedifferentieerd via bijkomende opdrachten voor wie voortijdig klaar is met zijn oefening. Deze leerlingen worden ook ingeschakeld om medeleerlingen te helpen met de voorbereiding van hun opdracht. De zelfredzaamheid en zelfstandigheid van alle leerlingen worden gradueel opgebouwd.

De leerlingen krijgen steeds duidelijk omschreven opdrachten en een vakkundige uitleg. Deze opdrachten vertrekken in het eerste leerjaar van de tweede graad vaak niet vanuit een probleemstelling, maar vanuit een losse opgave conform het leerplan dat het gebruik van het technisch proces niet verplicht. Toch zien we naar het einde van het eerste leerjaar van de tweede graad een evolutie in de oefeningen door de opdracht wel al vanuit een probleemstelling te laten vloeien. Deze aanpak bevordert het probleemoplossend denken, het organisatietalent en het planmatig werken van de leerlingen.

Dat leerlingenproeven in het eerste jaar van de tweede graad uitsluitend gebeuren onder strikte begeleiding van de leraar voorkomt dat leerlingen een achterstand opbouwen of onveilige schakelingen maken. In het tweede leerjaar evolueert de uitvoering naar meer zelfstandigheid, zonder de veiligheid uit het oog te verliezen.

Een document van de vakgroep in verband met remediëren en rapporteren toont

de verschillen in de individuele visies. In de verslagen is geen informatie te vinden over initiatieven die een gemeenschappelijke visie en gelijkgerichtheid ontwikkelen. Een gebrek aan eensgezindheid beperkt de effectiviteit van het remediëringsproces.

Deskundigheidsbevordering De werking van de vakgroep is vooral gericht op organisatorische aspecten. De
Overleg vakgroepwerking besteedt geen aandacht aan afstemming van de
Vorming leerplanrealisatie doorheen de graad.

Er is geen neerslag die wijst op pedagogisch en/of didactisch overleg in de vakgroep over de horizontale en verticale samenhang tussen de vakken. Dit wordt bevestigd door de vaststelling dat sommige leerplandoelstellingen meermaals aangeboden worden en anderen niet aan bod komen. Er is lichte compensatie door afspraken die leraren onderling vakoverschrijdend met elkaar maken. Het gebrek aan een structurele aanpak van de leerplanrealisatie en afstemming binnen de graad beperken de efficiëntie van het leerproces en het geïntegreerd leren.

In de verslagen van de vakgroepwerking werd geen informatie gevonden met betrekking tot bijscholingsinitiatieven.

3.1.1.11 Mechanische vormgevingstechnieken in tso derde graad in de studierichting Mechanische vormgevingstechnieken (leerplan O/2004/321)

Voldoet

De leerplanrealisatie en de leerlingevaluatie zijn in voldoende mate afgestemd op het curriculum. De noodzakelijke leermiddelen zijn aanwezig.

Onderwijsaanbod Het leerplan adviseert om 'de vormingscomponenten tot een harmonieus geheel
Volledigheid uit te bouwen door middel van vakkenintegratie'. De school biedt de praktische
Evenwicht en theoretische vormingscomponenten echter aan in een reeks afzonderlijke
Beheersingsniveau vakken. Deze keuze hypothekeert een optimale implementatie van dit advies. De
Samenhang bewaking van de horizontale en de verticale samenhang tussen de theoretische
onderbouwning en de praktische toepassing vergt meer aandacht. Meer bepaald
de koppeling van technologie en technisch tekenen aan praktijk en meettechniek
verloopt nog niet optimaal.

De pedagogische vakbenamingen waarop de lesopdrachten, de leerlingevaluatie en de rapportering afgestemd worden zijn: toegepaste mechanica, materialenleer, kunststoffen, beroepseconomie, machineonderdelen, technisch tekenen, vormgeving, meettechniek, draaien-frezen-CNC, lab hydropneumatica en toegepaste elektriciteit. Hoewel simulatie van het computergesteund verspaningsproces kan gesimuleerd worden is een CAD-CAM-link (Computer Aided Design – Computer Aided Manufacturing) nog niet operationeel.

Nagenoeg alle leerplandoelstellingen met betrekking tot kennis en vaardigheden in het domein van de technieken voor het mechanisch vormgeven, worden evenwichtig gespreid en op het gewenste beheersingsniveau aangeboden en gerealiseerd.

Wat het technisch tekenen betreft evolueert de school vanuit schetsen, over 2D-CAD naar 3D-CAD. Door het 3D-tekenen niet in te zetten vanaf de tweede graad en doorheen de volledige derde graad, wordt een kans gemist om een uitstekende ondersteuning te bieden voor de ontwikkeling van het ruimtelijk

voorstellingsvermogen en het ruimtelijk inzicht van de leerlingen. Daarenboven draagt het aanwenden van twee verschillende CAD-pakketten in 'technisch tekenen' en 'machineonderdelen' weinig bij tot een vlotte en efficiënte realisatie van de betreffende leerplandoelstellingen.

In het vak beroepseconomie worden de leerlingen voorbereid op het behalen van een VCA-attest (VCA staat voor VGM Checklist Aannemers waarbij VGM = Veiligheid Gezondheid en Milieu).

Voor het vak toegepaste elektriciteit beschikken de leerlingen over te weinig degelijk gestructureerd cursusmateriaal en goed gedocumenteerde opdrachten. De volledigheid en de kwaliteit van de leerplanrealisatie konden hierdoor slechts nipt worden aangetoond.

De opdrachten voor de geïntegreerde proef zijn representatief voor het profiel van de studierichting en zijn degelijk uitgewerkt en gedocumenteerd. Hydropneumatica en elektriciteit worden zelden bij de proeven betrokken. De stage biedt een meerwaarde voor de vorming. De keuze van de stageplaatsen en van de stageopdrachten is relevant voor het profiel van de studierichting. De verslagen bieden een goede weergave van de uitgevoerde activiteiten.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De school beschikt in ruime mate over infrastructuur en leermiddelen en werkt samen met het Regionaal Technologisch Centrum (RTC) en een reeks bedrijven. Het beleid heeft aandacht voor een verantwoorde inzet van ICT in het leerproces en investeert in specifieke ICT-uitrusting (pc's, beamers, internetaansluitingen) in leslokalen, labs en werkplaatsen.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Ondanks de aandacht van het beleid voor het streven naar een brede evaluatiepraktijk, gebeurt de leerlingenevaluatie veelal traditioneel en niet altijd gelijkgericht. In de praktijkvakken gaat de aandacht vooral naar het product, waarbij echter wel zelfevaluatie wordt gehanteerd. Evaluatie van het leerproces en van de vak- en persoonsgebonden attitudes worden nu en dan met elkaar verward. Het beheersingsniveau van de competenties en de leervorderingen kunnen soms moeilijk worden vastgesteld, wat kan wijzen op een oppervlakkige lezing van het leerplan.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De individuele begeleiding van de leerlingen tijdens de theorielessen en het uitvoeren van de praktijkopdrachten, de geïntegreerde proef en de stages voldoen. De communicatie verloopt vlot. Activerende werkvormen worden zelden aangewend. Differentiatie en remediëring zijn meestal ingebed in het leerproces, maar de effecten van dit aanbod worden niet altijd transparant aangetoond. De integratie van ICT krijgt een uiteenlopende, leraargebonden invulling.

Deskundigheidsbevordering

Het beleid stuurt de vakgroep aan maar volgt de werking, vooral met betrekking tot het bewaken van de leerplanrealisatie, niet systematisch op. Er wordt dikwijls informeel overlegd. De agenda van het beperkt aantal formele vakvergaderingen is in hoofdzaak bepaald door organisatorische en materiële elementen van het onderwijsproces. Pedagogisch-didactische aspecten maken zelden deel uit van het overleg. De deelname aan nascholingsactiviteiten is leraargebonden en vooral vakgericht.

3.1.1.12 Plant, dier en milieu in bso tweede graad in de studierichting Plant, dier en milieu (leerplan POV 2011/424)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende aangeboden. De school beschikt over voldoende actuele leermiddelen, infrastructuur en uitrusting. De evaluatiepraktijk gaat voldoende na of de leerplandoelstellingen worden bereikt.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen voldoende. De kerncompetenties en leerplandoelstellingen van de componenten 'plant', 'dier' en 'milieu' worden voldoende maar niet evenwichtig aangeboden. Het aanbod is voor sommige theoretische onderdelen afgestemd op een hoger beheersingsniveau dan verwacht wordt van de leerplandoelstellingen. Het is voor de drie componenten duidelijk welke praktische vaardigheden aangeboden worden maar de samenhang en de integratie tussen theorie en praktijk is niet optimaal.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum

De indeling van het curriculum belemmert de realisatie van de geïntegreerde leerplandoelstellingen. Hierdoor ontstaan overlappings en is de samenhang en de integratie tussen kennis, attitudes en vaardigheden niet gewaarborgd.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende actuele leermiddelen, infrastructuur en uitrusting voor de realisatie van de leerplandoelstellingen voor de componenten 'plant', 'dier' en 'milieu'. De leerlingen beschikken over aangepaste werkkledij en geschikt materiaal. De lessen vinden plaats in lokalen met de nodige voorzieningen. De lokalen zijn ook uitgerust met een computer met internetverbinding en beamer. Leerlingen kunnen ook gebruik maken van actuele informaticalokalen. Het beheer van het materiaal en de producten is goed georganiseerd. De veiligheid van de leerlingen wordt bewaakt. Het aanwezige didactisch materiaal en de schooluitrusting worden efficiënt ingezet met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk gaat voldoende na of de leerplandoelstellingen worden bereikt. De leerplandoelstellingen komen effectief en evenwichtig aan bod in de evaluatie. De vragen peilen naar kennis en toepassingen. De opdracht en vraagstelling zijn eenduidig maar afgestemd op een te hoog beheersingsniveau. Er zijn duidelijke criteria voor de evaluatie van de theoretische en praktische leerplandoelstellingen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Het cursusmateriaal is rijk geïllustreerd en overzichtelijk. De leerinhouden worden niet alleen gebracht met onderwijsleergesprekken, ook leerlingactieve werkvormen en differentiatie komen aan bod. De leerlingen werken gemotiveerd mee. Verwijzingen naar de sector en een gevarieerd aanbod van typeplanten en typedieren wakkeren de motivatie aan en bevorderen het bereiken van de leerplandoelstellingen. De lesopbouw is gestructureerd en de instructietaal is verzorgd. Leraren zorgen voor remediëring en geven feedback.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De deskundigheidsbevordering draagt voldoende bij tot het bereiken van de leerplandoelstellingen maar minder tot een effectieve begeleiding van leerlingen. De vakgroep ontwikkelt de competenties van de leraren via nascholing en het leren van elkaar. Professionalisering van de leraren binnen de vakgroep gebeurt, maar vooral in verband met vaktechnische aspecten. Overleg ondersteunt het bereiken van de leerplandoelen. Een aanzienlijk deel van dit overleg binnen de vakgroep(en) gaat over organisatorische en inhoudelijke thema's en te weinig over de pedagogisch-didactische invulling. De vakgroep beschikt over voldoende reflecterend vermogen om de eigen kwaliteit te bewaken.

3.1.1.13 Planttechnische wetenschappen in tso derde graad in de studierichting Planttechnische wetenschappen (leerplan POV 2011/425)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende aangeboden. De uitrusting en infrastructuur ondersteunen de leerplanrealisatie voldoende. De evaluatiepraktijk is representatief en transparant.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De leerplandoelstellingen worden voldoende gerealiseerd maar op een te hoog beheersingsniveau. De school maakt binnen het specifiek gedeelte een eigen verdeling van vakken en lestijden met theorievakken en één praktijkvak. Het evenwicht komt hierdoor in het gedrang. De opdeling in verschillende theorievakken maakt het geheel voor de leerlingen beheersbaar en overzichtelijk maar de samenhang gaat gedeeltelijk verloren. Door de scheiding in theorie- en praktijkvakken ontstaan er overlappingsen en hiaten en is de integratie zoals bedoeld in het leerplan niet optimaal.

Uit de lijst van geplande stage-activiteiten blijkt dat deze aansluiten bij de leerplandoelstellingen. De stageopdrachten bieden een meerwaarde aan de opleiding. De opdrachten voor de geïntegreerde proef zijn ook representatief voor het studierichtingsprofiel.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum

De indeling van het curriculum belemmert de realisatie van de geïntegreerde leerplandoelstellingen. De integratie tussen kennis, attitudes en vaardigheden is niet gewaarborgd.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende actuele leermiddelen, infrastructuur en uitrusting voor de realisatie van de leerplandoelstellingen. De leerlingen beschikken over aangepaste werkkledij en geschikt materiaal. De lessen vinden plaats in lokalen met de nodige voorzieningen. De lokalen zijn ook uitgerust met een computer met internetverbinding en beamer. Leerlingen kunnen ook gebruik maken van actuele informaticalokalen. Het beheer van het materiaal en de producten is goed georganiseerd. De veiligheid van de leerlingen wordt bewaakt. Het aanwezige didactisch materiaal en de schooluitrusting worden efficiënt ingezet met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk is representatief en transparant. Er zijn duidelijk afspraken over de puntenverdeling. Voor de theoretische vakken gaat de leerlingenevaluatie sterker uit van de leerinhouden dan van de leerplandoelstellingen. De evaluatie is representatief, hoewel tijdens de examens de bevraging over de verschillende leerinhouden niet altijd evenwichtig en leerplandoelgericht gebeurt. De opgaven en instructies zijn duidelijk, gevarieerd en peilen naar kennis, inzicht en toepassing, maar het kennisaspect overweegt en sommige vragen worden hergebruikt. De transparantie van de puntentelling is groot. De school ondersteunt de geïntegreerde proef met een draaiboek waarin de visie, de organisatie en de evaluatie zijn uitgeschreven.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Leerlingen krijgen leerkansen via onderwijsleergesprekken en leerlingactieve werkvormen. Zelfevaluatie en binnenklasdifferentiatie komen minder aan bod. Het cursusmateriaal is rijk geïllustreerd en overzichtelijk. De instructietaal is duidelijk en verzorgd. Verwijzingen naar de sector en een gevarieerd aanbod van typeteelten met een verscheidenheid aan planten wakkeren de motivatie aan en bevorderen het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Deskundigheidsbevordering
Vorming
Overleg

De deskundigheidsbevordering draagt voldoende bij tot het bereiken van de leerplandoelstellingen maar minder tot een effectieve begeleiding van leerlingen. De vakgroep ontwikkelt de competenties van de leraren via nascholing en leren van elkaar. Professionalisering van de leraren binnen de vakgroep gebeurt maar vooral in verband met vaktechnische aspecten. Overleg ondersteunt het bereiken

van de leerplandoelstellingen. Een aanzienlijk deel van dit overleg binnen de vakgroep(en) gaat over organisatorische en inhoudelijke thema's en te weinig over de pedagogisch-didactische invulling. De vakgroep beschikt over voldoende reflecterend vermogen om de eigen kwaliteit te bewaken.

3.1.1.14 Realisatietechnieken mechanica in de eerste graad in het beroepsvoorbereidend leerjaar Metaal-Textiel (leerplan O/2004/043)

Voldoet

De leerplandoelstellingen met betrekking tot het beroepenveld metaal worden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is valide. De uitrusting volstaat.

Onderwijsaanbod Alle hiernavolgende vaststellingen hebben betrekking op het beroepenveld
Volledigheid Metaal.De leerplanrealisatie van het beroepenveld Textiel maakt geen deel uit
Evenwicht van dit onderzoek.
Beheersingsniveau
Samenhang

De school heeft het vak realisatietechnieken opgedeeld in drie subvakken waaronder realisatietechnieken, technisch tekenen en technologie. Er is slechts een beperkte integratie van technische - en praktische vaardigheden, hoewel het leerplan dit wel vermeldt.

Niettegenstaande de leerplanrealisatie voldoet, is er een onevenwicht in het aanbod, enerzijds tussen basis- en uitbreidingsdoelstellingen en anderzijds tussen verplichte- en de eigen doelstellingen. Zo wordt in de documenten met betrekking tot de leerplandoelstellingen technisch tekenen onvoldoende bewijs gevonden voor het aanbieden van 'schetsen' en 'eenvoudig uit te voeren werkstukken kunnen tekenen'. 'Ontvouwingen', 'cavalier perspectief' en 'dimetrisch perspectief' worden daarentegen uitvoerig behandeld hoewel deze niet vermeld staan in het leerplan.

De horizontale afstemming gebeurt niet in de vakgroep, maar hoofdzakelijk door informeel overleg tussen leraren onderling. Dit maakt de afstemming wel kwaliteitsvol, maar laat nog kansen liggen om geïntegreerd te werken. Verschillende leraren zijn betrokken bij het aanbrengen van de praktische vaardigheden. Zij begeleiden in teamverband elke oefening. Door de intensieve samenwerking zetten de leraren een duidelijk leertraject op, waardoor leerlingen een perfect zicht hebben op de leerlijn.

De aangeboden inhouden horend bij de leerplandoelstellingen rond studiekeuze en studieloopbaan zijn niet steeds conform het ontwikkelingsniveau van leerlingen in een beroepsvoorbereidend leerjaar. Zo liggen de inhouden die aangereikt worden in de bundel 'studieloopbaankeuze' ver boven dat niveau. De woordkeuze is te moeilijk, de in de bundel opgenomen vraagstelling mist zijn doel door een irrelevante vraagstelling.

Uitrusting De school voorziet in de nodige uitrusting en leermiddelen.
ICT De ICT-uitrusting volstaat en de inzet ervan is zinvol.
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Enkele doelstellingen worden niet aangeboden, maar de evaluatie blijft voldoende valide.

De leraren die de praktische vaardigheden aanbieden, hebben duidelijke afspraken gemaakt over de evaluatie. Diegene met het grootste opdrachtvolume voor het vak beoordeelt de vaardigheden en de handelingsbekwaamheid. Die met de kleinste opdracht beoordeelt de vakattitudes van de leerlingen. De evaluatiecriteria die momenteel gebruikt worden, zijn echter niet duidelijk en gekend. De grote spreiding op de punten laat teveel subjectiviteit toe. Daardoor is de evaluatie niet transparant.

Voor het beoordelen van de tekenvaardigheden werden afspraken gemaakt over de toekenning van punten op basis van een procentueel aandeel voor juistheid, netheid, lijndikte... . Deze percentages zijn echter niet verder verfijnd, waardoor eveneens een subjectieve scoring ervan mogelijk is. De toepassing van deze afspraken op de evaluaties van de leerlingen is ook niet zichtbaar. Een evaluatie krijgt een waardering in punten, maar de reden van het puntenverlies wordt niet zichtbaar gemaakt, wat de leerling niet in staat stelt bij te sturen.

De toegepaste criteria laten niet toe dat leraren onafhankelijk van elkaar tot dezelfde besluiten komen.

Er wordt weinig gebruik gemaakt van zelfevaluatie.

Rapporteringspraktijk

Leerlingen en ouders krijgen regelmatig informatie over de prestaties via de rapporten. De rapportcommentaren bevatten geen informatie over de totstandkoming van de punten, noch feedback over het leerproces van de leerling. Dit laat kansen liggen om via een krachtige remediëring de leervorderingen te maximaliseren.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Leerlingen maken zich onder zeer vakkundige begeleiding de praktische vaardigheden eigen, conform het beheersingsniveau van het leerplan en het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Ze worden continu opgevolgd en bijgestuurd (procesevaluatie). Ook wordt peer tutoring als vorm van differentiatie toegepast. De duidelijke visie van de leraren op peertutoring maakt dat ze een krachtig leereffect kan hebben.

Voor het aanbrengen van de overige leerplandoelstellingen worden leerboeken gebruikt. Het systematisch volgen van de leerinhouden uit leerboeken maakt dat leerplandoelstellingen aangeboden worden die niet in het leerplan voorkomen.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De werking van de vakgroep is vooral gericht op organisatorische aspecten. Er wordt geen neerslag gevonden van leerplangericht pedagogisch en/of didactisch overleg in de vakgroep (wel omtrent bijvoorbeeld een pedagogische studiedag). De vakgroep besteedt geen aandacht aan horizontale afstemming. Deze minpunten worden enigszins gecompenseerd door afspraken die leerkrachten onderling met elkaar maken. Het gebrek aan een structurele aanpak van de leerplanrealisatie en afstemming binnen het jaar beperken de efficiëntie van het leerproces en het geïntegreerd leren.

In de verslagen van de vakgroepwerking werd geen informatie gevonden omtrent gevolgde bijscholingsinitiatieven.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school kent haar tekorten door op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na te gaan. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles laat uitvoeren en ook zelf uitvoert. Ze is waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin wordt onderwezen. Uit haar werkwijze blijkt dat ze gebruikmaakt van de analyses van deskundigen en externe controlediensten en de occasionele opmerkingen van het personeel.

Op het vlak van gezondheid en hygiëne stelden externe diensten geen tekorten vast, maar de onderwijsinspectie merkte op dat de toiletten van mannen en vrouwen niet steeds gescheiden zijn. Op de campus Tuinbouwschool zijn er nipt voldoende toiletten voor de actuele leerlingenpopulatie. De EHBO-lokalen op beide vestigingen hebben niet steeds beschikking over warm water in de lokalen of in de directe nabijheid, wat een vereiste is.

De school slaagt erin haar tekorten te beheersen. De grootste daarvan vinden we terug in de actieplannen. Deze werden tot voor kort beheerd op provinciaal niveau. De school maakt vanaf schooljaar 2014-2015 zelf een concrete en realistische planning op waardoor een zeer schoolspecifieke invulling gegarandeerd is. Sommige tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting al weggewerkt, andere werden ter plekke weggewerkt. De school heeft maatregelen getroffen in afwachting van een oplossing ten gronde. De inspectie heeft er vertrouwen in dat de uitvoering zal volgen.

Op het vlak van inbreng van personeel en leerlingen wil de school komen tot een cultuur waarbinnen elkeen zich aangesproken voelt om op zijn niveau bij te dragen aan de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne op de verschillende locaties waarvan de school gebruikmaakt. De school wil deze cultuur verder versterken door op korte termijn een systeem van snelle en directe feedback via een web applicatie te activeren.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de recente keuze om het beleid binnen de school beter te structureren, de systematiek waarmee de school en de inrichtende macht tekorten opspoot en wegwerkt, de realisatie van kleinere (tussentijdse) oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende tekorten weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 112 en 123/10)	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot een aantal leerlinggebonden materies	ja
• de lesspreiding en de vakantie- en verlofregeling voor leerlingen	ja
• de krachtlijnen inzake extra-murosactiviteiten, leerlingstages, werkplekleren en school- of centrumvervangende onderwijsprogramma's	ja
• de samenwerking met andere onderwijsinstellingen, vormingsinstellingen of organisaties voor zover rechtstreekse impact op leerlingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de bijdrageregeling, afwijkingen en contactpersoon terzake	ja
• de inspraakmogelijkheden voor de betrokken personen in de school of centrum	ja
• de voorwaarden waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen inzage kunnen uitoefenen in of een toelichting kunnen vragen bij of een kopie kunnen bekomen van de leerlingengegevens, waaronder de evaluatie-gegevens	ja
• de organisatie van de leerlingenevaluatie	ja
• de lokale leefregels	ja
• de eventuele beroepsmogelijkheden voor de betrokken personen ten aanzien van betwiste beslissingen buiten beslissingen in verband met definitieve uitsluiting of leerlingenevaluatie	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot reclame en sponsoring	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen	ja
• bepalingen over overdraging bij schoolverandering van leerlingengegevens naar de nieuwe school	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 tot 110/10)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/6)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Deskundigheidsbevordering

Doelgerichtheid De schoolleiding vertrekt voor haar beleid inzake deskundigheidsbevordering van een onlangs vernieuwde duidelijke visie. Deze is het resultaat van kritische reflecteren, aanpassingen en bijsturingen door de schoolleiding, technisch adviseurs en teeltleiders. De visie is voldoende kenbaar gemaakt bij de leraren en vormt de basis waarop de professionalisering op schoolniveau is uitgebouwd. De visie duidt onder meer het belang van een goed evenwicht tussen enerzijds algemeen pedagogische vorming en anderzijds inspiratie voor het vakkenonderwijs. De school investeert voor algemeen pedagogische vorming vooral in die items die in het schoolwerkplan verankerd zijn. Een en ander gebeurt daartoe ook recentelijk in overleg met de scholengemeenschap. Binnen het programma aanvangsbegeleiding is voor de nieuwe leraren ook een introductie in de deskundigheidsbevordering opgenomen. Inzake het gebruik van financiële middelen, besteedt de school het volledige bedrag van de ontvangen nascholingsgelden.

Ondersteuning De concretisering van de visie rond deskundigheidsbevordering krijgt gestalte via nieuwsbrieven, de personeelsvergaderingen, vakgroepen, pedagogische studiedagen en een digitale platform.

Voor de vakgroepwerking zijn duidelijke afspraken opgesteld qua aantal vergadermomenten en verslaglegging. De schoolleiding bepaalt niet altijd strikt de agendapunten, maar kent wel de vergaderagenda. Ze levert ook inspanningen om geregeld de vergaderingen van de vakgroepen bij te wonen. Het aanbod van nascholingen wordt duidelijk kenbaar gemaakt en de schoolleiding verwacht dat de individuele leraar in afspraak met de vakgroep een gefundeerde aanvraag indient voor het volgen van een nascholing. Hiervoor is overigens een duidelijke procedure uitgewerkt. Men streeft er ook naar om de lesuitval te beperken en moedigt het multipliceren van gevolgde nascholingen aan. De tussenkomst van de pedagogische begeleiding situeert zich eerder op het niveau van de directie. De school hecht groot belang aan de contacten met de beroepswereld en de arbeidsmarkt en investeert daar aanzienlijk in. Op deze manier wil men verder streven naar eigentijds en innoverend onderwijs dat goed afgestemd is en inspeelt op de noden, wensen en voorzieningen van de regio.

Doeltreffendheid De professionalisering vormt een onderwerp binnen de functioneringsgesprekken. Vanaf de aanwerving rekent de school expliciet en uitdrukkelijk op het spontane engagement en de interesse van de leraren. Uit de verslaglegging en evaluatieformulieren blijkt dat nascholingen en de deelname aan externe activiteiten voor de meeste vakgroepen zorgvuldig worden opgelijst.

Uit klasbezoeken en praktijkrealisaties tracht de directie de gemaakte vooruitgangen op te maken. De kwaliteit van de output en de erkentelijkheid in de regio zijn ook richtinggevend en worden bijgehouden.

Bij een aantal vakgroepen is vooral het verhogen van de leerplanstudie een noodzaak. In het kader van de geïntegreerde leerplannen verdient het aanbeveling om de noodzakelijke tijd in te plannen voor een professioneel en duurzaam overleg.

Ontwikkeling Er zal een kwaliteitscoördinator worden aangesteld met de bevoegdheid om nieuwe projecten op te starten en professionalisering te stimuleren. De school heeft de ambitie om ook in de toekomst moderne en innovatieve technieken en projecten uit te voeren en op te volgen.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De leerlingenbegeleiding wordt op drie niveaus georganiseerd. Naast de socio-emotionele werking en de studiekeuzebegeleiding is de remediale hulp een belangrijk speerpunt in de begeleiding van jongeren. De leerbegeleiding is opgebouwd vanuit de visie op en ervaring met het gelijke kansenonderwijs (GOK) en de vakoverschrijdende eindtermen. Een vierlijnenmodel met ouders/leerlingen/omgeving in de basis en leraren/graadverantwoordelijken/ondersteunend personeel in de eerste lijn werkt efficiënt. De coördinatie en begeleiding gebeurt in de cel leerlingenbegeleiding (CLB), die naast de beide leerlingenbegeleiders (één per campus), directie en CLB-medewerker een remedial teacher telt, die verantwoordelijk is voor de opvang van leerlingen met leermoeilijkheden en leerstoornissen voor de beide campussen.

Onder meer door het bijeenbrengen van de belangrijke instroom van jongeren met een problematische studieloopbaan en de coördinerende deskundigheid van de remedial teacher heeft het schoolteam expertise opgebouwd in de omgang met leerlingen met depressie, leerachterstand en diverse leerstoornissen.

Ook de begeleiding van Gon-leerlingen (geïntegreerd onderwijs) vraagt heel wat aangepaste begeleiding (opstellen van integratieplannen) binnen het leerproces. Ondanks het ongecoördineerd binnenstromen van de tientallen Gon-begeleiders vanuit verschillende bronnen (vanuit scholen, CLB of ouders) vindt de school een gepast traject voor elke leerling.

De school slaagt erin om het netwerk met ouders, leraren en externe begeleiding rond de leerlingen op te bouwen en te onderhouden.

Ondersteuning De school treft zowel preventieve als curatieve maatregelen en hanteert instrumenten om storingen in het leerproces te detecteren en op te vangen. Door een degelijke materiële omkadering, door structurele ondersteuning via begeleidingsuren (coördinatoren, remedial teacher) en uren leren leren in het eerste leerjaar creëert de directie de randvoorwaarden voor een stimulerende en leerlinggerichte studieomgeving.

In het preventieve luik wil de school via een gerichte screening (intakegesprek per leerling, taaltest, rekentest voor eerstejaarsleerlingen) zicht krijgen op de (taal- en rekenkundige) mogelijkheden van haar leerlingen. Voor jongeren met specifieke noden worden in individuele stappen- en handelingsplannen, inclusief compenserende en dispenserende maatregelen, afgesproken. Er zijn klassikale informatiemomenten rond studiemethode en leren leren door de remedial teacher en de klastitularissen voor de eerstejaarsleerlingen.

Doeltreffendheid Op vakniveau krijgt de studieondersteuning vooral leraarafhankelijk vorm. De remediëringsinitiatieven zijn niet bij alle leraren even duidelijk aanwezig. Van de leraren (tijdens de lessen) en opvoeders (tijdens de avond- of examenstudies) wordt nochtans verwacht dat zij de eerstelijnszorg voor het opsporen van studieproblemen op zich nemen en de nodige ondersteuning bieden in de concrete vraag naar studiehulp en/of studiemethode. Doorgaans is de leerbegeleiding sterk wat de integratie in de vakken van de basisvorming betreft. Bij gebrek aan deskundigheid, bijsturing en opvolging in een aantal onderzochte vakken/opleidingen in het specifieke gedeelte is de kwaliteit van de ondersteuning daar ondermaats. Heel wat leraren analyseren de leerlingenresultaten nog onvoldoende met het oog op het bijsturen van het eigen didactisch handelen.

Het rendement van de aangeboden remediëring binnen de vakken wordt besproken tijdens de klassenraden. De leerlingen worden opgevolgd via een portrettenklassenraad. De leraren zijn op de hoogte van de nodige psychische, socio-emotionele-, fysieke en leerproblemen.

De gegevensverzamelingen via twee databanken verlopen nog onvoldoende coherent en/of systematisch om alle leraren aan te zetten relevante verbetervoorstellen in de leerbegeleiding aan te brengen. Het vereenvoudigen van het aantal digitale platforms tot een eenvoudig, multifunctioneel platform is één van de beleidsprioriteiten voor dit schooljaar.

Niet alle bijwerkinitiatieven worden aan de hand van het leerlingenvolgsysteem geïnventariseerd en opgevolgd.

Ontwikkeling Voor de organisatie en de inhoudelijke invulling van de leerbegeleiding gaat de school veeleer uit van de intern aanwezige expertise (remedial teacher) en van gerichte externe nascholing. Aspecten van leerbegeleiding komen voornamelijk aan bod op de vergaderingen van het directieteam en de cel leerlingenbegeleiding.

Voor de invulling van de studiebegeleiding op vakniveau vertrouwt de directie op de professionaliteit en de verantwoordelijkheidszin van de leraren.

Regelmatig is er overleg tussen de remedial teacher en de vakleerkracht over de studiebegeleiding en waar nodig worden de Gon-begeleider en de ouders betrokken.

4.3 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De school heeft een dynamische visie op evaluatie. Het beleid wenst rekening te houden met een aantal factoren die bepalend kunnen zijn voor een kwaliteitsvol evaluatieproces: het pedagogisch project van het POV en van de school, de maatschappelijke context, de leerplandoelstellingen, de deskundigheid van de leraren en de juridische aspecten met betrekking tot leerlingenevaluatie.

De beide campussen trekken, onder meer vanwege een sterk uitgebouwde leerbegeleiding, zorgleerlingen aan met een grote diversiteit voor gevolg. De directie gaat dan ook voor 'gelijke onderwijskansen'. Daarom verkiest zij een brede evaluatie na te streven als onderdeel van het leerproces.

De schoolleiding gaat er van uit dat vakgroepen en leraren zich voor de leerlingenevaluatie steunen op de kaders die opgenomen zijn in de eindtermen en de leerplannen. Het evaluatiebeleid beperkt zich in hoofdzaak tot organisatorische en procedurele richtlijnen. De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke aspecten van de evaluatie wordt vooral bij het middenkader, de vakgroepen en de leraren gelegd.

Ondersteuning De evaluatie wordt ondersteund via een aantal interne schooldocumenten die richtlijnen bevatten voor de evaluatiepraktijk. Deze richtlijnen zijn vooral een referentiekader voor de organisatie en de vorm van de leerlingenevaluatie. Er zijn afspraken over het aantal rapportperiodes, de puntenverhouding dagelijks werk/examen, de evaluatie van de geïntegreerde proef en de stages en het gebruik van vakantietaken. De ouders en de leerlingen zijn hierover voldoende geïnformeerd. Het evaluatiesysteem is gedifferentieerd naargelang de onderwijsvorm. Afhankelijk van de graad en de studierichting wegen dagelijks werk en examens verschillend door in het totaalresultaat.

De beleidsvisie op leerlingenevaluatie is, voor een aantal, vooral inhoudelijke aspecten, nog niet vertaald in voldoende operationele doelstellingen. Er worden vanuit de schoolleiding daaromtrent weinig expliciete richtlijnen verstrekt, er ontbreken nog concrete afspraken en instrumenten.

De procedures en de criteria voor de deliberaties zijn duidelijk uitgeschreven. De eindbeslissingen van de delibererende klassenraden zijn toekomstgericht en houden rekening met meerdere elementen uit het leerlingendossier. In geval van B- en C-attesten voldoet de school aan de motiveringsplicht.

Doeltreffendheid De leerlingenevaluatie laat een wisselend beeld zien. In de meeste vakken en structuuronderdelen waarvoor het erkenningsonderzoek voldoet is aan een aantal kwaliteitseisen die in het visiedocument naar voor worden gebracht reeds voldaan. De evaluatie is er voldoende leerplangericht en wordt transparant gemaakt door het gebruik van criteria, waarbij de leerlingen kunnen deelnemen aan de evaluatie.

Waar de leerplanrealisatie niet voldoet, is tevens vastgesteld dat de evaluatiepraktijk nog hiaten vertoont. In sommige vakken peilt de evaluatie onvoldoende naar het bereiken van de leerplandoelstellingen, zowel wat kennis, vaardigheden als attitudes betreft. De link tussen de vraagstelling en het daaraan gekoppelde doel is niet altijd duidelijk. Het beheersingsniveau van de competenties en de leervorderingen van de individuele leerlingen kunnen soms moeilijk worden vastgesteld. Deze vaststelling kan wijzen op een te weinig

diepgaande lezing van het leerplan.

Het onderscheid tussen product- en procesevaluatie wordt door een aantal vakgroepen op een verschillende wijze geïnterpreteerd en toegepast. Gepaste beoordelingsmethodes en -criteria of de inhoudelijke kenmerken van een goede evaluatie zoals efficiëntie, transparantie, betrouwbaarheid en normering worden vaak uit het oog verloren. De kwaliteitsbewaking komt daardoor in het gedrang. Ook de mate waarin attitudes betrokken zijn bij de evaluatie is niet altijd duidelijk omdat daar weinig richtlijnen over bestaan. In een aantal gevallen is er een vermenging van vakspecifieke en algemeen schoolse attitudes of zorgt het opnemen van persoonsgebonden attitudes in de evaluatieresultaten voor lagere totaalscores.

Om het procesmatig karakter van de evaluatie te beklemtonen, neemt de school initiatieven om de leerbegeleiding te laten aansluiten op de evaluatiepraktijk. In heel wat vakken is de evaluatie ingebed in het leerproces doordat feedback gegeven wordt op toetsen en examens. In geval van tegenvallende studieresultaten wordt op gestructureerde wijze in remediëring voorzien.

De naleving van de organisatorische en vormelijke evaluatie-afspraken wordt beleidsmatig opgevolgd. De validiteit wordt echter niet systematisch opgevolgd en bijgestuurd.

Door het bijhouden van statistieken over de slaagcijfers in het hoger onderwijs houdt de schoolleiding de vinger aan de pols. Wat de deelname van haar afgestudeerden aan de arbeidsmarkt betreft kan de school degelijke resultaten voorleggen.

Ontwikkeling De evaluatiepraktijk is in ontwikkeling, zij vormt een beleidsprioriteit in de volgende schooljaren. De instap in de trajecten van het Steunpunt diversiteit en Leren namelijk 'Diversiteit en differentiatie' tijdens het schooljaar 2013-2014 en 'Breed evalueren' (tijdens het schooljaar 2014-2015) getuigen daarvan. Na de fase van de visieontwikkeling dient een strategie te worden ontwikkeld om bij alle participanten een draagvlak te creëren voor een gelijkgerichte, kwaliteitsvolle evaluatiepraktijk op school- en vakniveau. Hoewel er één visietekst is over evaluatie verloopt de specifieke ontwikkeling van de evaluatiepraktijk op de campus Tuinbouwschool sneller dan op de campus Techniek & Design. De groei naar meer deskundigheid op het vlak van de evaluatiepraktijk is in ontwikkeling.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap De twee leden van het directieteam leiden de school en profileren zich elk als de directeur van één campus. De beleidsbeslissingen voor beide campussen worden in onderling overleg genomen. Inspraak wordt onder andere geconcretiseerd door de tweewekelijkse stafvergaderingen. De school beschikt naast de staf over andere inspraakorganen zoals de schoolraad, de pedagogische raad, de ouderraad, de leerlingenraad en de raad van het ondersteunend personeel. Voor het beleidsvoorbereidend werk kan de school rekenen op tal van adviesorganen zoals bijvoorbeeld de pedagogische werkgroepen, de vakgroepen, de klankbordgroep en het leerlingenparlement. Een overzichtelijk organigram verduidelijkt de rol van elke groep. Bijna alle personeelsleden zijn betrokken bij een advies- of inspraakorgaan of een ad-hoc werkgroep. Op deze manier wil de schoolleiding de personeelsleden motiveren en betrokkenheid creëren bij het uittekenen van het beleid.

Sedert de vorige doorlichting heeft de school een aantal moeilijke jaren achter de rug. Het verminderd urenpakket door een dalend leerlingenaantal van een aantal jaren terug, maar ook de noodgedwongen directieervangingen en -wissels bemoeilijkten de werking. Desondanks heeft de school doelgericht gekozen voor zorg en participatie. Ze is blijven investeren in beleidsondersteunende functies zoals bijvoorbeeld de VOET-coördinator, de remedial teacher en de leerlingenbegeleiders. Het VOET-beleid en de leerlingenbegeleiding zijn uitgegroeid tot sterke pijlers van de school. Het ruimere urenpakket door het stijgend aantal leerlingen van de afgelopen twee schooljaren (in de campus Tuinbouwschool) en de recente stabiliteit bij de schoolleiding hebben de focus op de kernprocessen mogelijk gemaakt.

Visieontwikkeling De school vertrekt voor haar pedagogisch beleid vanuit het pedagogisch project van het provinciaal onderwijs, aangevuld met schooleigen aandachtspunten. De krachtlijnen van de schoolvisie zijn: respect, participatie, zorg voor leerlingen en welbevinden. Voor verschillende beleidsaspecten heeft de school visieteksten. Deze worden vanuit de krachtlijnen door de vele advies- en inspraakorganen ontwikkeld en definitief vastgelegd door de schoolleiding. Beleidsprioriteiten ontstaan vanuit een nood (bijvoorbeeld het preventiebeleid) of vanuit evaluaties en analyses van het vorige werkjaar. Naast het preventiebeleid wil de school verder inzetten op communicatie en diversiteit. Voor dit laatste hebben een aantal beleidsmedewerkers en leerkrachten uit de diverse afdelingen en graden een traject 'diversiteit en differentiëren' gevolgd bij het Steunpunt diversiteit en Leren. De opgedane expertise plant men binnen de school te verspreiden via interne nascholing, vakgroepwerking en personeelsvergaderingen. Op dezelfde manier plant men de expertise vanuit het traject 'breed evalueren' (zie evaluatiepraktijk) binnen de school te verspreiden.

Ondanks de systematische werkwijze (het olievlekprincipe) waarop de schoolleiding de schoolvisie en de prioriteiten implementeert, blijft de vertaling ervan in een aantal onderzochte vakken voorlopig nog achterwege. Zo zijn er bijvoorbeeld voor de evaluatiepraktijk binnen de vakken verdere beleidsmatige aansturingen nodig (zie erkenningsonderzoek).

Gezien de eerder geschetste moeilijkheden en de uiteenlopende profielen van de studiegebieden, was het geen sinecure om de twee campussen in het verleden aan te sturen en op te volgen. De pedagogisch-didactische processen evolueerden op beide campussen met verschillende snelheden. Het blijft een uitdaging om doeltreffende structuren op te zetten om een gelijkgerichte

werking op beide campussen te implementeren en het leerplangericht werken effectief op te volgen.

Besluitvorming De schoolleiding creëert voor alle personeelsleden voldoende kansen tot formele en informele participatie bij de besluitvorming. Ze bespreekt de beleidsaspecten in de decretaal verplichte organen. De staf, de pedagogische werkgroepen en vakgroepen vormen de kern van de schoolwerking. Hun vergaderagenda wordt deels door henzelf bepaald, deels aangebracht door de schoolleiding. Het welbevinden van leerlingen, ouders en personeelsleden functioneert als barometer en is bepalend voor bijstellingen in de beleidsvoering en/of de schoolorganisatie.

De digitale leeromgeving, de wekelijkse nieuwsbrief, de verslagen van de verschillende werk- en vakgroepen en de personeelsvergaderingen ondersteunen de doorstroming van informatie. Vaak participeert één van de directieleden aan de vergaderingen.

Kwaliteitszorg De laatste jaren groeit de aandacht voor interne kwaliteitszorg. Het beleidsplan formuleert als strategisch doel 'een kwaliteitsmanagementsysteem uitwerken'. Om dit te concretiseren is de school in 2010 met drie leden ingestapt in het leernetwerk kwaliteitszorg van het provinciaal onderwijs. Dit resulteerde in het kwaliteitsbeleidsplan. Hierin staat het doel om voor de volledige schoolwerking de kwaliteitscirkel PDCA (plan, do, check en act) toe te passen. Bij wijze van voorbeeld heeft de school dit toegepast op een kleinschalig aspect van de schoolwerking, namelijk oudercontacten met als resultaat onder andere een engagementsverklaring van de ouders.

De school wil met het kwaliteitsbeleidsplan de aandacht voor zelfevaluatie aanscherpen en stimuleert alle betrokkenen om de eigen taken en processen te analyseren en te evalueren. De schoolleiding is er zich van bewust dat deze cultuur nog onvoldoende aanwezig is en dat er nog een weg te bewandelen is om de kwaliteitszorg systematisch ingang te laten vinden in alle vakken en studierichtingen.

Bij aanwerving van nieuwe personeelsleden heeft de schoolleiding oog voor extra expertise, engagement en bereidwilligheid tot innovatie.

De school neemt regelmatig enquêtes af bij personeelsleden, leerlingen en ouders. Daarnaast verzamelt ze outputgegevens die haar rendement in kaart brengen. De functioneringsgesprekken en de klankbordgroep zijn opnieuw opgestart. Op korte termijn plant de school de aanwerving van een kwaliteitscoördinator. Met deze initiatieven, het kwaliteitsbeleidsplan en de resultaten van de huidige doorlichting creëert de school hefboomen om de interne kwaliteitszorg verder uit te bouwen.

Deliberatie Het inspectieteam is van oordeel dat het beleidsvoerend vermogen voldoende sterk is om de tekorten voor wiskunde in tso tweede graad (in de studierichtingen Elektrotechnieken, Mechanische technieken, Plant-, dier- en milieutechnieken, Textieltechnieken en Textiel- en designtechnieken) en voor project algemene vakken in bso tweede graad (in de studierichtingen Basismechanica, Textiel en Plant, dier en milieu) snel en adequaat bij te sturen. Deze tekorten worden daarom niet opgenomen in het advies.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.
- De infrastructuur en de leermiddelen in functie van het realiseren van de leerplandoelstellingen voor de specifieke vorming in beide campussen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het zorgvuldig ontwikkelen van de curatieve en preventieve leerbegeleiding van de leerlingen.
- De brede zorg voor de leerlingen.
- De professionele taakbekommernis en het engagement van de personeelsleden.
- De ruimte voor innovatieve projectwerking.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het consequent hanteren van de schoolvisie bij de concretisering van het pedagogisch project.
- Het voeren van een doelgericht en participatief beleid.
- De beleidsondersteunende functie van de werkgroepen.
- Het kader voor kwaliteitszorg op schoolniveau.
- De aandacht voor het welbevinden van leerlingen, leraren en ouders.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het realiseren van de leerplandoelstellingen op basis van een degelijke leerplanstudie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het inhoudelijk versterken van het vak- en vakoverschrijdend overleg met het oog op een volledige leerplanrealisatie.
- De aansturing en opvolging van de evaluatiepraktijk behalve voor de specifieke vorming van de studierichtingen in de campus Tuinbouwschool.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het opvolgen van beleidsprioriteiten tot op vakkenniveau.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor mechanica in tso tweede graad in de studierichting Elektrotechnieken (opvolging inspectie).
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor project algemene vakken in bso tweede graad in de studierichtingen Basismechanica, Textiel en Plant, dier en milieu.
- Het realiseren van de leerplandoelstellingen voor wiskunde in tso tweede graad in de studierichtingen Elektrotechnieken, Mechanische technieken, Plant-, dier- en milieutechnieken, Textieltechnieken en Textiel- en designtechnieken.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 2 TSO Elektrotechnieken		mechanica

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **10-10-2017** opnieuw een controle uit.

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Marjan MEULEWAETER de inspecteur-verslaggever	Francis BRUYNEEL de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	